

JMG

Kandidatuppsats i journalistik

2017-01-12

Institutionen för journalistik,
medier och kommunikation

www.jmg.gu.se

Great minds think alike

En kvantitativ studie av utrikessidornas innehåll i 36 tidningar
inom Mittmedia, Gota Media, Bonnier och Stampen.

Författare: Agnes Aronsson & Sofia Kristoffersson

Handledare: Orla Vigsø

Kursansvarig: Mathias A. Färdigh

GÖTEBORGS UNIVERSITET
JOURNALISTIK, MEDIER OCH KOMMUNIKATION

Abstract

The purpose of this study was to investigate the news reported on the foreign pages of 36 newspapers owned by four of the largest media groups in Sweden; Mittmedia, Gota Media, Bonnier and Stampen. Our aim was to examine what the distribution looked like between the self-produced foreign material and the material that was produced by news agencies. We wanted to see if there was any homogenization of the foreign news material within or between the media groups. In addition, we wanted to discuss how the selection of foreign news might affect newspaper readers' interpretation of the world. The quantitative content analysis included 1392 articles that were published in the foreign pages during one randomized week in the autumn of 2016. The theoretical background of this study focuses primarily on gatekeeping and news values. We have applied these theories to understand and to analyze the results of the study.

The survey results show that the absolute majority of the material published in the foreign pages of the newspapers surveyed was produced by TT alone or by TT along with other news agencies. The homogenization of the material in the foreign pages analyzed proved to be substantial. The study showed that a majority of the material in the foreign pages reported of events occurring in Europe. News from Asia was also relatively common, while it was reported less on North America and Africa. Very little of the news included in the study focused on South America and no news at all focused on the Australian continent or Antarctica. 76% of the news from North America centered the United States, and the US was the nation that appeared most times and accounted for 10% of the total news flow in the foreign pages.

In addition, the study showed that negative characterized news occurred in the news flow to a greater extent than neutral and positive news did. Europe was the continent from which the least amount of negative characterized news was reported. Since TT accounts for a large portion of foreign reporting in the selected newspapers, it means that they might have quite considerable power to influence readers' international outlook.

Key words: news agency, gatekeeper, media group, foreign news, foreign Pages, homogeneity

Nyckelord: TT, nyhetsbyrå, mediekoncern, utrikesnyhet, utrikessidor, homogenitet, likriktning

Innehåll

Abstract	2
1. Inledning	5
2. Syfte och frågeställning	7
3. Tidigare forskning	8
3.1 Användningen av nyhetsbyråer	8
3.2 Nyhetsrapporteringen från omvärlden	8
3.3 Utrikeskorrespondenternas roll	10
3.4 Likriktning i nyhetsrapporteringen	11
3.5 Dagordningseffekter	11
3.6 Svenskarnas medievanor	12
4. Utomvetenskaplig relevans	12
5. Teoretiskt ramverk	14
5.1 Gatekeeping	14
5.2 Nyhetsvärdering	14
6. Metod	16
6.1 Urval	16
6.2 Kodning	18
6.3 Validitet	20
7. Resultat och analys	21
7.1 Utrikesmaterialets källor	21
7.1.1 Källor inom koncernerna	22
7.2 Representation av världsdelar och ämnen	24
7.2.1 Fördelning mellan världsdelar	24
7.2.2 Fördelning mellan länder	26
7.2.3 Fördelning mellan ämnen	28
7.2.4 Ämnenas karaktär	29
7.2.5 Nyheternas karaktär	30
7.2.6 Hur porträtteras världsdelarna?	31
7.3 Samma utrikesnyheter i olika tidningar?	32
7.3.1 Den totala likriktningen	32
7.3.2 Likriktning inom koncernerna	33
7.4 Extern validitet	35

8.	Vidare diskussion.....	36
8.1	Nyhetsrapporteringens påverkan	36
8.2	Gatekeepernas roll	37
8.3	Mediekonsumtionens betydelse	37
8.4	Likriktningens problematik.....	39
9.	Sammanfattning och slutsats	39
10.	Vidare forskning	41
11.	Referenser	42

1. Inledning

De senaste decennierna har ägarstrukturen inom dagspress förändrats radikalt. Utvecklingen har gått från lokalt ägda tidningar mot en marknadskoncentration där tidningar på blandade orter har samlats hos allt färre ägare. Lokala marknadsproblem har resulterat i att tidningsföretag köpts upp eller gått samman och på många orter har den största och näst största tidningen inom spridningsområdet idag samma ägare. När tidningar går samman samordnas sådant som administration, teknik, försäljning och webbsatsningar i stor utsträckning, men det sker även samordningar på det redaktionella planet (Weibull & Wadbring 2014:137-140). Gemensamma mallar för redigering har underlättat utbytet av material mellan tidningarna och många som tidigare arbetade inom mediebranschen har förlorat sina jobb som en följd av tekniska rationaliseringar och gemensamma satsningar inom koncernerna. Detta gäller bland annat journalister (Weibull & Wadbring 2014:155).

För en person som på senare tid bläddrat i två olika dagstidningar som ägs av samma mediekoncern har igenkänningsfaktorn med största sannolikhet varit högst påtaglig. De gemensamma redigeringsmallarna känns tydligt igen av en van tidningsläsare. Med bakgrund av detta och vetskapen om att det idag finns allt färre journalister ute på redaktionerna kan det ses som en naturlig utveckling att det material som publiceras i tidningarna delas mellan flera olika tidningar och att innehållet i dessa därför kan bli mer likriktat.

Materialet i tidningarna bestod i början av 1900-talet i princip bara av nyhetstelegram. Det handlade om att göra ett relevant urval av det som fanns att tillgå hos TT som då var nybildad som nyhetsbyrå. Vid denna tidpunkt var pressens partianknytning något som till stor del påverkade nyhetsurvalet (Weibull & Wadbring 2014:241). Så är det inte längre, men fortfarande görs varje dag urval från TT:s material på olika tidningsredaktioner runt om i landet. Nyhetsbyråerna har en väldigt betydelsefull roll i nyhetsförmedlingen och får ses som särskilt viktiga vid bevakningen av händelser som utspelar sig långt bort från de enskilda mediernas spridningsområde (Weibull & Wadbring 2014:276-277).

De rådande ekonomiska förutsättningarna har gjort medieorganisationerna mer affärsinriktade vilket lett till att frågan har ställts om organisationerna tjänar något på att ha egna utrikeskorrespondenter. För vissa av dem är svaret nej och resultatet har blivit att de har trappat ner på sin utrikesrapportering eller sökt andra vägar för att rapportera om världen (Hannerz 2004:24).

När det inträffar saker runt om i världen blir redaktörerna på tidningarna som har egenproducerat utrikesmaterial ibland tvungna att göra en avvägning mellan vilka nyheter som är värda att rapporteras om från de egna utrikeskorrespondenterna och vilka som fungerar lika bra att hämta från nyhetsbyråer. Olika medieorganisationer har olika sätt att resonera kring detta. Vissa vill använda de egna reportrarnas bylines i största möjliga mån även om deras rapportering är väldigt lik den som finns att tillgå via nyhetsbyråerna, medan andra vill att deras utrikeskorrespondenter främst ska användas till att producera längre texter

där de har möjlighet att gå mer på djupet och analysera det de rapporterar om (Hannerz 2004:166-167).

TT:s värderingar och urval påverkar nyhetsagendan mer än något annat. Nyhetsbyrån skickar varje dygn ut ungefär 400 nyhetstexter. Landsortstidningarna satsar på sitt lokala material och överlåter riks- och utrikesnyheter till TT. TT:s utrikesnyheter är i sin tur ofta svenska versioner av nyheter från någon av de stora internationella byråerna och nyheterna värderas annorlunda nu jämfört med förr då det var vanligare att utrikesnyheterna tog plats på förstasidan även i lokaltidningarna. Det sker väldigt sällan idag, vilket kan bero på att lokaltidningen inte längre är enda källan till nyheter (Häger 2014:125).

I och med detta ser vi det som intressant att undersöka vad det är för material som publiceras på dagstidningars utrikessidor inom olika mediekoncerner. Vi vill ta reda vem som har producerat materialet, vad det handlar om och om materialet är likriktat. Därmed vill vi undersöka om de olika mediekoncernerna gör samma nyhetsvärdering och vi vill även diskutera vad deras nyhetsvärderingskriterier kan tänkas ha för påverkan på publiken som tar del av innehållet.

Att studera nyheternas ursprung i dagstidningarna är ingen originell uppsatsidé och vi har hittat flera kandidatuppsatser som rör samma områden. Det finns studier som har tittat på vilken typ av utrikesnyheter som publiceras i olika dagstidningar och hur likriktningen av TT-materialet i tidningarna ser ut. Det vi upplever saknas i sammanhanget är en studie som ser till vad de olika koncernbildningarna har för inverkan på utrikesrapporteringen.

2. Syfte och frågeställning

Vårt syfte är att undersöka hur omvärldsbevakningen ser ut på utrikessidorna i 36 dagstidningar som ägs av fyra av Sveriges största mediekoncerner: Mittmedia, Gota Media, Bonnier och Stampen (se bilaga 1). Vi vill undersöka hur fördelningen ser ut mellan egenproducerat utrikesmaterial och material som är producerat av nyhetsbyråer i de olika tidningarna. Vi vill också se om det finns någon likriktning inom och mellan koncernerna, gällande vilka utrikesnyheter som publiceras. I förlängningen vill vi sedan diskutera hur urvalet av utrikesnyheter kan tänkas påverka tidningsläsarnas bild av omvärlden.

Frågeställningen som vi utgår ifrån är;

- Vem har producerat materialet som syns på tidningarnas utrikessidor?
- På vilket sätt berör de utrikesnyheter som vi studerar olika delar av världen?
- Finns det någon likhet i vilka nyheter som publiceras på de olika tidningarnas utrikessidor?

3. Tidigare forskning

3.1 Användningen av nyhetsbyråer

Jacob Ljunggren och Anton Wiklund har i kandidatuppsatsen "Vi hittade den i byrån. En kartläggning av fyra svenska dagstidningars användande av TT" från 2014 undersökt användningen av TT-material i Aftonbladet, Dagens Nyheter, Göteborgs-Posten and Nerikes Allehanda. Detta har de gjort genom att studera de olika tidningarnas lokala nyhetssidor samt deras inrikes- och utrikessidor (Ljunggren & Wiklund 2014:2). Det har i Ljunggren och Wiklunds undersökning (2014) visat sig att de rikstäckande tidningarna har en större andel egenproducerat material än vad tidningarna med specifika täckningsområden har (Ljunggren & Wiklund 2014:27). Om man enbart ser till utrikessidorna var det strax under hälften av det sammanlagda antalet artiklar, 92 av 186 stycken, som hade TT som sin ursprungskälla (Ljunggren & Wiklund 2014:28). Dagens Nyheter var den av de tre dagstidningar som ingick i studien som hade störst andel egenproducerat utrikesmaterial. 67 procent av DN:s utrikesmaterial var egenproducerat och 31 procent kom från TT. Samtliga av Nerikes Allehandas utrikesartiklar hade TT som sin källa. Av Göteborgs-Postens utrikesartiklar var det 20 procent som var egenproducerade och 73 procent som var hämtade från TT (Ljunggren & Wiklund 2014:30-31). Det resultat som Ljunggren och Wiklund har kommit fram till kan vi i vårt eget resultat jämföra med hur fördelningen av källor ser ut i de tidningar som ingår i vår undersökning.

I undersökningen "Vem skapar nyheterna? En kvantitativ studie av nyheters ursprung och prioritering i svenska medier" som genomfördes 2013 har Simon Björk och Rebecca Fröling studerat vilket ursprung nyheter som använts i Svenska Dagbladet, Dagens Nyheter, Sveriges Televisions Rapport och Sveriges Radios Ekot har. Deras resultat visar att Dagens Nyheter och Svenska Dagbladet använder en betydligt större andel byråmaterial än vad Ekot och Rapport gör (Björk & Fröling 2013:2). Fröling och Björks resultat har vi haft användning för när vi har resonerat kring vårt val att fokusera på tryckt press, och även i resonemanget kring vårt förväntade resultat.

3.2 Nyhetsrapporteringen från omvärlden

Nyhetsflöde över nationella gränser kan inverka på vår förståelse för andra länder. Internationell täckning av nyheter verkar på många sätt vara en reflektion och en beståndsdel av det globala systemet, vilket är dolt strukturerat av världspolitik, ekonomi och kulturer. Detta skriver H. Denis Wu i sin artikel "Homogeneity around the world?" från 2003. Han menar att egenskaper som omfattar det globala systemet inkluderar handel, territoriell storlek, kulturella band, kommunikationsresurser och fysisk distans, och att alla dessa kan kategoriseras som systematiska faktorer. Enligt Wu kan dessa systematiska faktorer mycket väl influera den mängd information som flödar mellan olika delar av världen och samtidigt

sätta agendan för vilka internationella nyheter som finns tillgängliga för lokala gatekeepers (Wu 2003:9).

Studien bakom artikeln "Homogeneity around the world?" (2003) undersöker och jämför effekterna av systematiska avgörande faktorer inom det internationella nyhetsflödet mellan industriländer och utvecklingsländer (Wu 2003:9). Det är 44 länder som representerar olika delar av världen och olika utvecklingsnivåer inkluderade i denna studie. Forskare från de olika länderna har på plats i sina respektive länder samlat in, kodat och analyserat utrikesmaterial under två veckors tid 1995 (Wu 2003:14-15). Resultatet av studien visar att handelsvolymen är den mest dominerande av de systematiska faktorerna, och har därmed störst påverkan på nyhetsflödet. Det innebär i praktiken att länder som handlar med varandra även skriver om varandra nyhetsmässigt. Handel och närvaron av nyhetsbyråer inverkar på nyhetsflödet oberoende av landets utvecklingsnivå, enligt Wu. Befolkningsstorlek och geografiskt avstånd visade sig dock endast vara avgörande faktorer i utvecklingsländerna, samtidigt som BNP var en exklusiv faktor i industriländerna. Globalt sett framstår handel, befolkning, nyhetsbyråer och geografisk närhet som främjande faktorer till gränsöverskridande nyhetsflöde (Wu 2003:9).

Fortsatt visade resultatet av Wus studie att G7-länderna var väl täckta i världspressen, med USA som dominant nation i nästan alla länders nyheter. Enbart USA representerade nästan 16 procent av hela världens tillgängliga utrymme avsett för utlandsnyheter (Wu 2003:17). Från listan över vilka länder som är bäst täckta, visade det sig att länder med stora ekonomiska och politiska krafter dominerar världspressen (Wu 2003:19). Vi kan ta hjälp av Wus forskning då vi analyserar vårt eget studieresultat. Då vi färdigställer vår kvantitativa studie kan vi jämföra vårt resultat med Wus för att se om samma faktorer spelar in för vad som blir nyheter på utrikessidorna. I Wus analys inkluderas utrikessidorna runt om i världen medan analysen i vårt fall enbart inkluderar koncernerna Mittmedia, Gota Media, Bonnier och Stampen.

Micaela Toresson och Hanna Österberg gjorde 2012 den kvantitativa studien "Krympande journalistik i en globaliserad värld: En studie av utrikesmaterialet i Dagens Nyheter, Svenska Dagbladet och Göteborgs-Posten med nedslag 2002, 2007 och 2012". Där har de undersökt utrikesjournalistikens förändringar i tidigare nämnda tidningar med nedslag tre gånger under en tioårsperiod (Toresson & Österberg 2012:7). De har i sin studie bland annat kunnat se att vissa delar av världen är överbevakade, såsom Mellanöstern och USA, och att andra delar är underrepresenterade i nyhetsrapporteringen, som Afrika och Sydamerika. (Toresson & Österberg 2012: 34). Genom att se till vilka länder som flest nyheter rapporteras ifrån i vår undersökning kan vi jämföra de resultat som vi får fram med Toressons och Österbergs resultat.

Daniel Arnfjell och Mikael Fagerberg har i sin uppsats "TT och utlandsbilden - En kvantitativ innehållsanalys av utlandsbilden i Sveriges största nyhetsbyrå" som de skrev 2013 tittat närmare på vilka nyheter som publiceras i TT:s nyhetsflöde. De har bland annat studerat vilka geografiska platser och vilka ämnen de nyheter som TT producerar berör (Arnfjell &

Fagerberg 2013:13). De har kunnat konstatera att valet av nyheter följer de nyhetsvärderingskriterier som säger att händelser som ligger nära i tid, rum och kultur värderas högt i nyhetsurvalet. Vissa delar av världen har hamnat i medieskugga på grund av sina svaga kopplingar till Sverige. Studien visar också att de flesta nyheterna som TT publicerar är av negativ karaktär och att fler negativa nyheter kommer från länder i tredje världen än från andra platser på jorden. I sitt resultat kom de fram till att negativa ämnen så som brott, straff, katastrofer, olyckor, krig, konflikt och oroligheter var mest förekommande i texter som berörde Afrika följt av texter som fokuserade på Asien, Sydamerika, Nordamerika, Europa och Oceanien. De menar på att de genom sitt resultat kan se att TT rapporterar om mindre negativa ämnen ju närmare Sverige som nyheterna utspelar sig geografiskt och kulturellt (Arn fjell & Fagerberg 2013:30-36).

Antropologen Ulf Hannerz drar i sin bok *Foreign News – Exploring the World of Foreign Correspondents* (2004) slutsatsen att vissa delar av världen bara syns i medierna vid stora nyhetshändelser och att de när stormen har lagt sig återigen försvinner in i en medieskugga. Andra platser finns ständigt i blickfånget såsom världens storstäder där många korrespondenter bosätter sig under längre perioder (Hannerz 2004:50). Enligt Hannerz (2004) är det inte bara så att det rapporteras mer om vissa platser i världen än om andra. Det finns också vissa teman som är återkommande i nyhetsrapporteringen från olika delar av världen. Nyheterna från Afrika handlar till exempel ofta om olika stammar, kaos, diktatorer och offer. Hannerz (2004) menar att det är ett problem att nyheter från vissa områden fokuserar mycket uppmärksamhet på några få teman (Hannerz 2004:143-145). Vi kan jämföra våra egna resultat med både Arn fjell och Fagerbergs resultat och Hannerz uppfattningar när vi ser till sättet som olika delar av världen porträtteras på. Vi ser deras forskning som ett bra komplement till vår egen.

3.3 Utrikeskorrespondenternas roll

Hannerz (2004) diskuterar i den bok som tidigare presenterats utrikeskorrespondenternas ställning i det moderna samhället. Han har under insamlingen av bokens material pratat med omkring 70 personer som arbetar som utrikeskorrespondenter samt med redaktörerna som har hand om utrikesnyheterna hos några stora europeiska och amerikanska tidningar (Hannerz 2004:6).

De flesta medieorganisationer som har sin bas i området kring norra Atlanten har också minst hälften av sina utrikeskorrespondenter stationerade inom detta område. I Europa befinner sig många korrespondenter i städer som London, Paris, Bryssel, Berlin och Moskva medan det i Nordamerika är New York och Washington D.C. som är hem åt flest utrikeskorrespondenter. Detta beror delvis på att där ofta händer saker som anses värda att berätta om. Valet av bostadsort görs också av strategiska skäl då journalisterna ska kunna täcka stora områden från sin utgångsposition (Hannerz 2004:50-52). Utrikeskorrespondenterna håller inte bara till i vissa specifika städer i världen utan många gånger också i samma delar av städerna. Även om

de inte alltid bor i samma stadsdelar så har de ofta sina kontor i samma områden och ibland delar olika medieorganisationer också på samma byggnader (Hannerz 2004:61-62). I länder där antalet stationerade utrikeskorrespondenter inte är så högt är sannolikheten större att de korrespondenter som finns håller ihop, särskilt i länder där journalisterna lever under tuffa förhållanden (Hannerz 2004:157).

På grund av att många utrikeskorrespondenter har väldigt stora ytor som sina bevakningsområden får de vara beredda på att arbeta med att skriva om och återvinna material från andra nyhetskällor. Detta är något som de gör i betydligt större utsträckning än deras kollegor som sitter på redaktionen i medieorganisationens hemland (Hannerz 2004:163). Kunskapen om utrikeskorrespondenternas arbetsvillkor kan hjälpa oss att få en förståelse för hur utrikesnyheterna formas och ge oss möjliga förklaringar till varför rapporteringen från olika delar av världen ser ut om den gör.

3.4 Likriktning i nyhetsrapporteringen

En del av syftet med tidigare nämnda Ljunggren och Wiklunds undersökning (2014) var att se om det fanns någon likriktning i vilka TT-artiklar som de olika tidningarna använde (Ljunggren & Wiklund 2014:19). Det framgår i undersökningens resultat att 2 av de 71 unika TT-artiklar som hittades på de undersökta tidningarnas utrikessidor var publicerade i tre av de fyra undersökta tidningarna. 18 artiklar återfanns i två av tidningarna medan resterande 51 artiklar bara gick att hitta i en tidning (Ljunggren & Wiklund 2014:34-35). Likriktningens omfattning i Ljunggren och Wiklunds studie går att jämföra med hur den eventuella likriktningen ser ut bland de tidningar som ingår i vår studie.

3.5 Dagordningseffekter

Asya A. Besova och Skye Chance Cooley har i sin forskningsartikel "Foreign News and Public Opinion: Attribute Agenda-Setting Theory Revisited" från 2009 presenterat resultatet av en studie där de under två konstruerade veckor 2003 och 2004 studerat hur The New York Times och The Times porträtterat nio olika länder. Deras analys av tidningarnas nyhetsartiklar har sedan jämförts med amerikanska och brittiska invånares uppfattningar om de länder som omskrivs i texterna (Besova & Cooley 2009:225-226).

Vad gäller de amerikanska medierna fanns det ett samband mellan publikens uppfattningar om de studerade länderna och mediebevakningen av dessa länder. Ju mer negativt de studerade länderna framställdes i media, desto större sannolikhet var det att de uppfattades negativt av publiken. På samma sätt ökade sannolikheten för att ett land skulle uppfattas som positivt av de amerikanska invånarna ju oftare det omskrevs i positiva ordalag i de amerikanska medierna (Besova & Cooley 2009:238).

I Storbritannien var resultatet också att en negativ nyhetsrapportering om ett visst land mest sannolikt ledde till att det skapades en negativ bild av det landet hos invånarna. Här fanns dock inte samma tydliga mönster bland de neutrala och positiva nyheterna. Detta kan ses som en följd av att Tyskland och Frankrike vilka uppfattades mest positivt av de brittiska invånarna, och som fick mer än hälften av all mediebevakning, oftast beskrevs på ett neutralt sätt. Besova och Cooley (2009) drar slutsatsen att en negativ nyhetsbevakning har den starkaste dagordningseffekten på den personliga uppfattningen av omvärlden. Positiva och neutrala nyheter är enligt deras studie inte agendasättande på samma sätt. De menar att dessa nyheter fortfarande kan ge människor en bild av hur de ska uppfatta andra länder, men att det finns andra faktorer som i högre utsträckning påverkar människors bild av länder som porträtteras på ett positivt eller neutralt sätt. Sådana faktorer är den politiska relationen mellan hemlandet och länderna som bevakas, ekonomiska förhållanden och geografisk närhet (Besova & Cooley 2009:238). Besova och Cooley (2009) bedömer att det är detta som i stor utsträckning påverkar brittenas inställning till Tyskland och Frankrike (Besova & Cooley 2009:236). Vi kommer i slutet av vår uppsats att diskutera hur tidningarnas nyhetsrapportering kan tänkas påverka dem som tar del av utrikessidorna i våra undersökta tidningar. Vi kan då använda Besova och Cooleys resultat som en del i diskussionen.

3.6 Svenskarnas medievanor

I den nationella SOM-undersökningen från 2014 som genomfördes av SOM-institutet i Göteborg svarade 675 personer, vilket motsvarar 41 procent av totalt 1655 respondenter, att de dagligen läser en morgontidning på papper. Av de som uppgett att de dagligen läser en morgontidning på papper lyssnar 35 procent även på Ekotnyheterna i radion. Det är 58 procent av de som svarat att de dagligen läser en morgontidning på papper som även tittar på Aktuellt eller Rapport varje dag och 30 procent som dagligen tittar på TV4 Nyheterna (SOM-undersökningen 2014). Denna statistik kan vi, precis som Besova och Cooleys forskning kring dagordningseffekter, ha nytta av när vi diskuterar vilken påverkan nyhetsförmedlingen hos de tidningar som ingår i vår studie kan tänkas ha på sina läsare.

4. Utomvetenskaplig relevans

Medier och journalistik har en mycket central plats i människors dagliga liv. Det berör samhället på alla nivåer, från individnivå till samhällsnivå och påverkar demokrati och politik på flera grundläggande sätt. Journalistik är för många den viktigaste källan till information och kunskap, och journalistiken har en maktposition i samhället (Nord & Strömbäck 2012:12). Pressfrihet, yttrandefrihet och informationsfrihet är nödvändiga i en demokrati. Journalistiken ska ge en så allsidig, sanningsenlig och korrekt bild av verkligheten som möjligt så att publiken själva kan skapa sig åsikter och sin omvärldsbild (Nord & Strömbäck 2012:17).

Hannerz (2004) menar att även om globaliseringen har gjort så att världen idag ofta betraktas som en enda enhet, så har de flesta människorna inte speciellt mycket personliga erfarenheter av den. Därför måste de i stor utsträckning förlita sig på olika informationsbärande aktörer för att hålla sig uppdaterade och här spelar nyhetsmedierna en central roll (Hannerz 2004:23). Samtidigt poängterar han att oavsett vad medierna gör formar de inte ensamma världsmedborgarnas attityder till omvärlden. Hannerz (2004) uppfattning är att omvärldsbilden å ena sidan skapas genom en interaktion mellan personliga erfarenheter och uppfattningar och å andra sidan genom den kunskap och sensibilitet som skapas via nyhetsflödet (Hannerz 2004:37).

Det finns ett stort empiriskt stöd för massmediernas dagordningsmakt, dagordningsteorin, som handlar om mediernas förmåga att påverka vilka frågor i samhället som människor anser vara viktiga (Shehata 2014:319-320). Genom att lyfta vissa sakfrågor och samhällsproblem kan medierna påverka människor och göra de frågor som lyfts fram tillgängliga för användning i olika situationer där människor ska ta ställning (Shehata 2014:325-326). Dagordningsteorin består av två nivåer och det har i teorins andra nivå visat sig att massmedierna inte bara har makt att påverka vad människor tänker på utan också hur människor tänker kring olika saker (Shehata 2014:323). Individer formar sina attityder och åsikter utifrån hur en händelse eller fråga ramar in och ges en specifik innebörd i nyhetsflödet (Shehata 2014:327).

Utrikessidor i tidningarna är en del av det nyhetsflöde som är med och skapar människors omvärldsbild. Oftast kan människor själva inte få denna information på annat sätt då händelserna geografiskt och kulturellt kan vara långt ifrån den plats där de själva befinner sig. Därför är det viktigt att granska den information som delvis är till för att bilda läsarna, för att se om läsarna har möjlighet att skapa sig en allsidig bild av olika delar av världen, eller om det är så att informationen är homogen. Att nyheterna på utrikessidorna skulle vara likformiga bygger helt och håller på tesen att tidningarna mestadels använder sig av TT-material, och att de blir likriktade på grund av att många tidningar nu ägs av samma stora mediekoncerner. Likriktningen är något vi vill undersöka med hjälp av vår studie.

Medierna är också till för att skapa diskussion och debatt. För alla en ensidig rapportering utan flera olika infallsvinklar finns det inte samma möjligheter till det. Om Sveriges befolkning får en likartad bild av händelser, och uppfattar världen på samma sätt, skapas en skev bild av omvärlden. De som har producerat utrikesmaterialet får då tolkningsföreträde.

De händelser och geografiska områden som TT rapporterar om får betydelse för publikens uppfattningar om vilka delar av världen som ses som viktiga. Hade varje tidning producerat sitt eget material hade det blivit fler infallsvinklar i nyhetsrapporteringen från olika länder. Sett till detta har TT stor påverkan på vilken omvärldsinformation Sveriges befolkning får ta del av, och med vilken vinkel. I nästa steg har sedan redigerarna på respektive koncern stor kontroll att påverka vilket av TT:s material som platsar i tidningarna, och möjligtvis också hur utrikessidorna ska se ut i resten av den koncernägda dagspressen.

5. Teoretiskt ramverk

5.1 Gatekeeping

Det sker ständigt ett urval på en nyhetsbyrå, och ofta är det en mycket liten del av det inkomna materialet som utnyttjas. Det sker sedan en liknande urvalsprocess när tidningarna väljer vilka TT-nyheter som i sin tur ska få bli en del av nyhetsrapporteringen. Denna process brukar kallas för gatekeeping; en redaktion väljer i nyhetsflödet vad som ska gå vidare i processen och kanske presenteras för publiken. Redaktionen som gör urvalet kan man då kalla för en gatekeeper (Weibull & Wadbring 2014:279). Gatekeeper-teorin myntades redan på 1940-talet av socialpsykologen Kurt Lewin, och utvecklades senare som mediastudie då David Manning White tillämpade Lewins teori och begrepp 1950. Teorin har även utvecklats vidare sedan dess (Falkheimer 2012:158-159). Det har visat sig att det finns många faktorer som spelar roll för vilka nyheter som passerar grindarna, så som företagsledningen, ekonomiska resurser eller företagets nyhetspolicy (Weibull & Wadbring 2014:279). David Manning White drog, efter att ha studerat en amerikansk morgontidningsredaktörs nyhetsurval under en veckas tid, slutsatsen att urvalskriterierna till stor del var subjektiva och beroende av gatekeepers personliga erfarenheter och preferenser (White 1950:384-386). Vi kan dra nytta av gatekeeping-teorin då vi analyserar och diskuterar vårt färdiga resultat, med utgångspunkt i vilken roll TT spelar hos de fyra koncerner vi undersöker.

5.2 Nyhetsvärdering

Normerna kring nyhetsvärdering inom journalistkåren är likartade, och även om det spelar in vad personen som gör urvalet tycker är intressant och viktigt så resonerar många på liknande sätt (Weibull & Wadbring 2014: 282). Nyhetsvärderingen leder till att vissa händelser aldrig kommer tas upp som nyheter i medierna, trots att de egentligen kanske är viktiga för mediekonsumenterna att känna till (Weibull & Wadbring 2014: 284). Hur nyhetsvärderingen ser ut går att analysera genom att se till de faktiska händelser som återfinns som nyheter i medierna. Henk Prakke gjorde 1969 en modell av den västerländska nyhetsvärderingens dimensioner (Häger 2014:102). Han menade att det går att se till tre faktorer som spelar in i vad som blir en nyhet; tid, kultur och rum. Ju längre bort inom ett eller flera av dessa tre avstånd någonting inträffar, desto mindre troligt är det att det blir en nyhet. En händelse som skett nyligen, som berör eller som folk kan relatera till och som utspelat sig nära geografiskt har alltså stor chans att bli en nyhet (Weibull & Wadbring 2014: 282).

Det finns även kulturbundna faktorer som påverkar vilka händelser som värderas tillräckligt högt för att bli nyheter. Johan Galtung och Mari Holmboe Ruge myntade faktorer som de ansåg vara viktiga i den processen och dessa faktorer publicerades i artikeln "The Structure of Foreign News" 1965. Deras teori är internationellt erkänd, och har vidareutvecklats och diskuterats av flertalet andra forskare sedan dess. När vi operationaliserar vår frågeställning väljer vi att fokusera på faktorerna från Galtung och Ruges grundteori. Det är fyra faktorer

som de ansåg vara viktiga för vad som blir till en nyhet av kulturella skäl, främst för den nordvästra delen av världen (Galtung & Ruge 1965:68).

1. Ju mer en händelse gäller elitnationer, desto mer sannolikt är det att det kommer att bli en nyhet.
2. Ju mer en händelse gäller elitpersoner, desto mer sannolikt är det att det kommer att bli en nyhet.
3. Ju mer en händelse kan ses i personliga termer, som genom handlingarna av enskilda individer, desto mer troligt är det att det kommer att bli en nyhet.
4. Ju mer negativ en händelse är i dess konsekvenser, desto mer troligt är det att det kommer att bli en nyhet.

Att det är handlingarna av eliten (både personer och nationer) som blir till nyheter är kanske inte speciellt förvånande, då dessa åtminstone på kort sikt oftast är av större betydelse och ger större konsekvenser än handlingarna av andra, menar Galtung och Ruge. Det är inte bara på grund av deras betydelse som elitpersonerna har högt nyhetsvärde, utan också för att andra kan identifiera sig med elitpersonerna i en kombination av projektion och empati (Galtung & Ruge 1965:68).

Faktor nummer tre, tesen om personifiering, eller personfokus som vi har valt att kalla det för i vår studie, innebär att nyheterna har en tendens att lyfta händelser där det finns en namngiven person eller en grupp av några personer. Händelsen kan då ses som en konsekvens av en eller flera av dessa personers handlingar (Galtung & Ruge 1965:69).

De menar slutligen att negativa händelser har en hög tendens att bli nyheter, och de presenterar detta som sin fjärde faktor. En negativ nyhet är oftast mer snabbrapporterad än en positiv, eftersom positiva händelser, enligt Galtung och Ruge, oftast tar längre tid att sätta sig in i och berätta om. De tar som exempel att det tar längre tid att bygga ett hus än vad det tar för det att brinna ner. Negativa nyheter är även mer oväntade (Galtung & Ruge 1965:69-70). De menar samtidigt att fler omständigheter i kombination med varandra väger in i vad som blir en nyhet, men huvudfokus ligger på dessa fyra (Galtung & Ruge 1965).

Deras studie täcker fyra norska tidningar. Då vi ligger väldigt nära Norge både geografiskt och kulturellt anser vi att deras teori även går att applicera på svenska utrikesnyheter. Galtung och Ruge menar själva att dessa fyra kulturbundna kategorier svarar för en betydande del av de nyheter som presenteras av tidningar i de flesta delar av världen, men framförallt i de nordligare delarna av västvärlden. Detta gör vår koppling till deras faktorer relevant (Galtung & Ruge 1965:71-72). Vi har använt både Prakkes och Galtung och Ruges teorier när vi operationaliserat våra frågeställningar och vi kan också använda dem när vi analyserar vårt resultat för att se vilka faktorer som tycks vara avgörande för nyhetsurvalet i de tidningar som vi studerar.

6. Metod

Vi har valt att göra en kvantitativ innehållsanalys då detta är ett bra verktyg att använda när man vill undersöka förekomsten av ett visst innehåll i ett material. Detta gäller både vid undersökningar som ser till hur frekvent något är och när man vill undersöka hur stort utrymme någonting får (Esaiasson et al. 2012:197). Då frekvens och utrymme är precis vad vi vill undersöka i vår studie ser vi den valda metoden som den mest lämpliga i detta fall. Ett annat argument för vårt val av metod är att vi har som mål att genomföra en analys av en stor datamängd vilket en kvantitativ innehållsanalys möjliggör.

6.1 Urval

Vårt urval består av utrikesmaterialet i alla dagstidningar som tillhör någon av Sveriges fyra största mediekoncerner för dagstidningar och som ges ut minst sex gånger i veckan. Det blir totalt 37 stycken dagstidningar. Mediekoncernernas storlek är baserad på upplagan av de aktuella dagstidningarna. De koncerner som vid sammanslagningen av sina olika titlar ger ut flest upplagor är Mittmedia, Gota Media, Bonnier och Stampen. De senaste siffrorna som finns att tillgå gällande upplagor är från 2015 (TS Mediefakta 2016).

Anledningen till att vi tittat på dagstidningarna inom de fyra största koncernerna är att dessa tillsammans äger 70 procent av de svenska tidningar som ges ut minst tre dagar i veckan (Holmberg 2015). Tillsammans når tidningarna inom dessa koncerner därmed ut till en majoritet av landets dagstidningsläsare och har ett stort inflytande över vilken information som når ut till många människor i Sverige.

Under undersökningens gång valde vi att plocka bort Dagens Industri från vårt ursprungliga urval av de 37 tidningarna när vi insåg att den skilde sig väldigt mycket från de andra vad gäller tidningens uppbyggnad. Dagens Industri har inga särskilda sidor som är märkta som utrikessidor och det blev därför komplicerat att veta vilka artiklar som egentligen skulle ingå i vårt urval. I resterande 36 tidningar har vi tittat på de sidor som är märkta som utrikes/världen/omvärlden eller har liknande namn som symboliserar utrikesmaterialet. Vi har därmed bortsett från material som har koppling till utlandet men som är publicerat i andra delar av tidningen. På grund av tidsramen för vår uppsats har vi också gjort valet att enbart titta i de olika tidningarnas pappersversioner och inte koda några artiklar som publicerats enbart på nätet. PDF-versioner av de olika tidningarna kom vi i alla utom ett fall åt via Mediarkivet. I det fall där tidningen inte fanns tillgänglig i Mediarkivet använde vi en tillfällig digital prenumeration som gav oss tillgång till e-tidningen av den aktuella titeln.

Valet att se på utrikesnyheter i dagstidningar istället för i något annat medieslag har gjorts då det är inom press som det finns störst risk för likriktning. TT publicerar sitt material i textform och tidningarna kan därmed använda det rakt av på ett annat sätt än vad radio- och TV-redaktionerna kan göra. Valet att studera dagstidningar har också gjorts av praktiska skäl

då det i tidigare undersökningar visat sig vara svårt att urskilja vilken som är ursprungskällan till de nyheter som sänds i radio och TV (Björk & Fröling 2013). Att studera texter på webben som ständigt uppdateras uppfattade vi som en för stor uppgift för att kunna rymmas inom ramen för vår uppsats.

Vi har gjort ett obundet slumpmässigt urval där vi studerat tidningar som kommit ut sex olika dagar inom urvalsramen måndagen den 29 augusti till lördagen den 22 oktober. Anledningen till att vi har valt just denna tidsperiod är att vi ville titta på så aktuella tidningar som möjligt eftersom förändringar sker snabbt inom branschen. Vi ville heller inte riskera att oproportionerligt mycket material på utrikessidorna skulle handla om presidentvalet i USA som avgjordes den 8 november. Vi plockade därför bort de två sista veckorna innan valet ur vår urvalsram. Sådär i efterhand kan vi konstatera att mycket ändå handlade om valet i USA. Vi upplevde däremot inte att det tog överhand och under ett valår är det oundvikligt att det rapporteras mycket om politik från USA. Något annat som vi ville undvika var att de personer som skötte nyhetsurvalet till utrikessidorna de dagar vi studerade tidningarna skulle vara semestervikarier som möjligtvis följde andra nyhetsvärderingsprinciper än den ordinarie personalen. Vi ville ha ett urval som representerar en genomsnittlig vecka under året, och därför valde vi att inte ha en urvalsram som sträckte sig över sommaren.

Med hjälp av en slumpgenerator via hemsidan random.org valdes en måndag, en tisdag, en onsdag, en torsdag, en fredag och en lördag inom vår urvalsram ut. Vi har alltså inte sett till en sammanhängande vecka utan konstruerat en egen genom slump. Vi valde att inte titta i några söndagsutgåvor då alla tidningar inom vårt urval inte ges ut på söndagar. Det hade speglat sig i resultatet och gjort det svårare för oss att se hur rikriktningen faktiskt ser ut. Att göra ett slumpmässigt urval av veckodagarna ansåg vi var det bästa för att inte riskera att en stor nyhetshändelse leder till en oproportionerligt stor rapportering från landet där denna händelse har utspelat sig under en särskild vecka. Det skulle kunna göra att ett land som sällan uppmärksammas annars får väldigt stor uppmärksamhet i vår undersökning vilket leder till att vårt resultat inte speglar en genomsnittlig vecka och därmed inte blir generaliserbart till något större sammanhang.

Vi har under sex dagar studerat vem som producerat materialet som publicerats på utrikessidorna för att kunna undersöka hur stor del av materialet som redaktionen producerat själva och hur mycket som kommer från TT eller någon annan nyhetsbyrå. Vi har också undersökt vilka delar av världen och ämnen nyheterna berör och på vilket sätt de olika nyheterna är vinklade. I de fall där tidningarna hämtat utrikesmaterial från TT har vi tittat närmare på vad det är för slags material som använts och om de olika tidningarna har gjort samma urval från det för dagen tillgängliga TT-materialet. Vi hade en tes om att så var fallet. Då vår tes visade sig stämma har vi i nästa steg också sett till hur rikriktningen ser ut inom de olika koncernerna för att se om koncernens tidningar använder samma TT-material. För att kunna diskutera hur tidningsläsarnas omvärldsbild kan tänkas påverkas av de nyheter som tas upp på utrikessidorna har vi med hjälp av resultatet från den senast redovisade nationella SOM-undersökningen tagit fram information kring hur svenskarnas medievanor ser

ut. Vi har med hjälp av kodboken som tillhör undersökningen (Vernersdotter 2014) valt ut variabler som vi har uppfattat som relevanta för vår studie och kontrollerat dem mot varandra i SPSS. På så sätt har vi fått en uppfattning om hur många svenskar som faktiskt läser en morgontidning på papper och om de som gör detta även konsumerar nyheter på andra sätt.

6.2 Kodning

När vi utformade vårt kodschema arbetade vi kumulativt på så sätt att vi tog hjälp av de tidigare studentuppsatser som skrivits om liknande ämnen. Vi jämförde deras olika kodscheman och inspirerades av de variabler som vi tyckte passade oss samt anpassade variabelvärdena till vår undersökning. Vi utgick från Galtung och Ruges nyhetskriterier (1965:68) gällande elitnationer, elitpersoner, personfokus och negativitet vid utformningen av variablerna för länder och världsdelar samt variablerna V13-V15 (se bilaga 2). Även Prakkes teori (Weibull & Wadbring 2014: 282) om att händelser som ligger nära i tid, rum och kultur har lättare för att bli nyheter upplever vi är möjlig att applicera genom att se till vilka länder som de olika texterna i tidningarna berör. Mätningen av likriktningen har vi operationaliserat genom att tillsätta variabeln artikel-ID (V1) som vi kommer att förklara närmare senare i texten. Teorin om gatekeeping är mer komplicerad att operationalisera då all information i de olika artiklarna har publicerats på nyhetssidorna genom någon form av urval. För att jämföra hur gatekeepingfunktionen fungerar på olika nivåer kommer vi att jämföra våra resultat av tidningarnas nyhetsurval med TT:s urval som tidigare undersökts av Ljunggren och Wiklund (2014).

Vi har sammanlagt kodat 1392 artiklar från de 36 olika tidningarna inom de utvalda koncernerna. Under hela kodningen, som pågick under en veckas tid, har vi suttit tillsammans och haft en kontinuerlig dialog sinsemellan där vi diskuterat sådant som vi har ifrågasatt eller funderat över. Det var ett medvetet val för att undgå tolkningsskillnader under genomförandet av kodningen.

Det uppstod tidigt en diskussion kring hur vi skulle koda för att kunna urskilja likriktningen i de olika tidningarna. Vi löste problemet genom att ge varje ny text ett artikel-ID som sedan har återanvänts om samma text återkommit i en annan tidning. Vi är av uppfattningen att detta sätt att koda är det bästa utifrån utformningen av vår studie. En text som rör samma händelse och som har samma källa har fått samma artikel-ID i de fall där vi har kunnat urskilja att det är olika varianter av samma ursprungstext. I en tidning kan en text ha publicerats som en notis och i en annan som en längre nyhetsartikel, men är grundartikeln densamma får texterna då samma artikel-ID. Detta har lett till att det bland våra 1392 kodade artiklar enbart finns 166 olika artikel-ID:n. Vi upplever att det har varit relativt okomplicerat att avgöra om det är samma ursprungstext genom att exempelvis se vilka citat som använts och om exakt samma meningar återkommit.

Eftersom många av texterna har återkommit i flera tidningar har det också varit en okomplicerad process att jämföra och anpassa våra sätt att koda i de fall där vi analyserat

samma texter. Samtidigt har vi varit väl medvetna om att två olika varianter av samma ursprungstext kan leda till olika sätt att koda vad gäller till exempel ”Textens huvudfokus” och ”Nyhetens karaktär” (se bilaga 2). Textens längd och utformning har i flera fall visat sig påverka sättet att koda dessa variabler. Således kan artiklar som utgått från exakt samma originaltext ha kodats med olika variabelvärden beroende på exempelvis textens längd eller fokus.

Vi har delat upp kodningen mellan oss på så sätt att vi turats om att koda tidningarna inom de olika koncernerna. Om vi mot förmodan har tänkt olika kring kodningen av vissa variabler kommer detta inte återspegla sig i resultatet för en viss tidning eftersom alla de olika tidningstitlarna någon gång har kodats av oss båda. Detta arbetsätt bedömer vi ökar studiens reliabilitet.

När vi har räknat samman antalet dagstidningar som ingår i de olika koncernerna har vi bortsett från de tidningar som är editioner av en annan tidning. Oskarshamns-Tidningen tillhör enligt vårt sätt att tänka Barometern och dessa tidningar har därför kodats som en, det vill säga som Barometern OT. Samma sak gäller Östra Småland och Nyheterna där Nyheterna är Oskarshamns-editionen av Östra Småland. Även tidningarna Nordvästra Skånes Tidningar och Landskronaposten är editioner av en annan tidning, Helsingborgs Dagblad, och har då räknats till samma variabelvärde och alltså bara kodats en gång.

När vi har kodat källan har vi i första hand utgått från textens byline. Variabelvärdena ”omskrivna TT-artikel” eller ”omskrivna artikel från annan nyhetsbyrå” har vi kodat i de fall där det är någon på den egna redaktionen som gjort omskrivningar i originaltexten.

I Mittmedias tidningar och i två av Gota Medias tidningar fanns det på utrikessidorna varje dag ett antal kalenderpunkter som berättade om saker som skulle hända under dagen. Dessa bestod enbart av en kort mening och redovisade därför aldrig någon källa. Men trots detta har vi valt att ta med dem i vår kodning då vi i många fall har kunnat koda dem för land, världsdel och ämne och i vissa fall också för variablerna ”Textens huvudperson” och ”Textens huvudfokus”. På så sätt har kalenderpunkterna ändå bidragit med relevant information till vår undersökning. Vi upplever att vi hade gått miste om information om vi hade valt bort att koda kalenderpunkterna och ser dem som en del av det nyhetsurval som varje dag görs bland olika händelser som finns att rapportera om från omvärlden.

Kodningen av länder var inte en lika odiskutabel variabel som vi hade trott från början. I vissa artiklar har det varit flera olika länder som nämnts i en och samma text. Vi har bestämt oss för att koda max två länder per text där det land som fått störst utrymme har kodats som ”Land 1” och det andra som ”Land 2” (se bilaga 2). ”Land 2” har blivit okodbart i de fall där texterna enbart berört ett land. Om två länder nämnts lika mycket har det land som först nämnts i texten kodats som ”Land 1” och det andra som ”Land 2”. I de fall där tre eller fler länder fått lika mycket utrymme har de båda variablerna för landstillhörighet blivit okodbara. Texter som enbart handlar om exempelvis EU och FN, istället för ett specifikt land, har också blivit okodbara för variablerna ”Land 1” och ”Land 2”.

Variabeln “Världsdel 1” är kopplad till “Land 1” medan “Världsdel 2” är kopplad till “Land 2” (se bilaga 2). I de fall där tre länder förekommit i en text så att den blivit okodbar för variablerna “Land 1” och “Land 2”, men där minst två av länderna tillhört samma världsdel har vi fortfarande kunnat koda texterna för variablerna “Världsdel 1” och “Världsdel 2”. Vi har valt att göra detta för att inte gå miste om information i de fall där en del av den geografiska informationen faktiskt har gått att få fram.

I de fall där det förekommit en person i texten har variabeln “Textens huvudperson” kodats utifrån denna person. Om texten i första hand handlat om ett ämne istället för en person har vi valt sakfokus istället för personfokus under variabeln “Textens huvudfokus”.

Den variabel som vi har upplevt som svårast att koda är “Textens huvudfokus”. Det har varit svårt att avgöra var fokus ligger i flera av texterna som vi har läst. Detta är en variabel som vi har diskuterat mycket. Om nyheten varit att ett visst antal personer har omkommit i en tågolycka har vi ofta kodat detta som personfokus även om de drabbade inte beskrivits närmare. Om texten däremot lagt fokus vid att rälsen där tåget spårade ur var i dåligt skick har texten kodats som sakfokus.

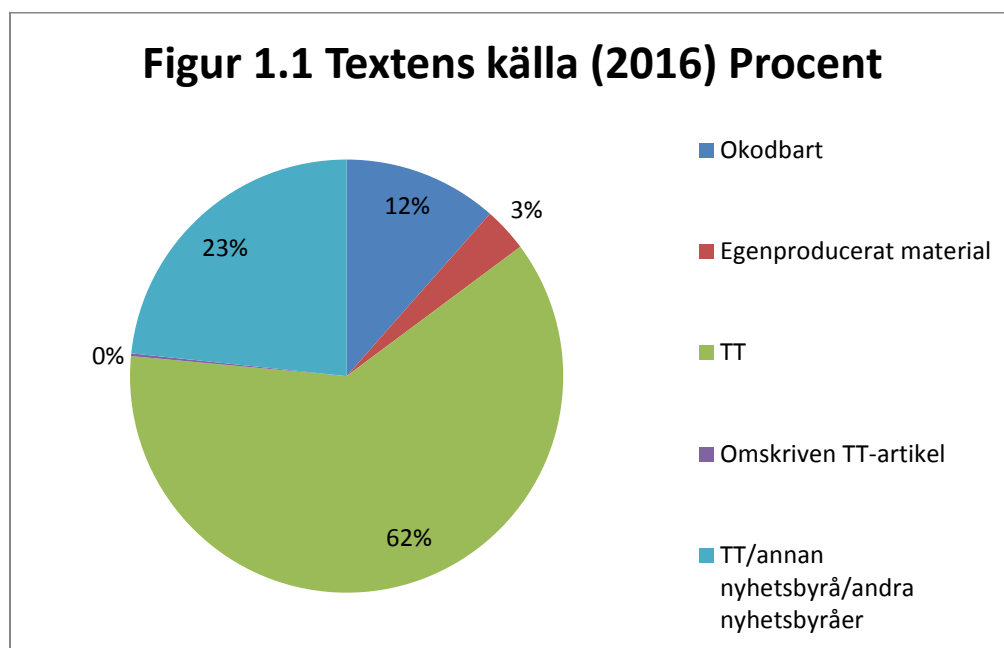
Då vi kodat variabel 15, “Nyhetens karaktär” har vi resonerat kring innebörden av texterna. En text har kodats som positiv om den exempelvis har fokuserat på att en mördare har blivit gripen. Anledningen till detta är att fokus då inte ligger på just mordet, utan på gripandet. Om texten däremot fokuserat på att en person har blivit mördad, har den istället kodats som negativ. Variabelvärdet “neutral” har använts i de fall där en händelse har beskrivits väldigt sakligt, utan att det ligger någon form av värdering i om händelsen är av positiv eller negativ art.

6.3 Validitet

Vi bedömer begreppsvaliditeten i vår undersökning som god då vi har utgått från både Galtung och Ruges (1965:68) och Prakkes nyhetskriterier (Weibull & Wadbring 2014: 282) när vi operationaliserat vår teori och valt variablerna till vårt kodschema. Vi upplever också att vi har lyckats bra med att operationalisera frågan som rör tidningarnas likriktning genom variabeln som vi valt att kalla artikel-ID. Vad gäller reliabiliteten är vår uppfattning att vi har lyckats bra även här. Vi är medvetna om att det finns risk för att skriva en siffra fel när man kodar ett så omfattande material som vi gjort. Under hela kodningstiden har vi varit noga med att i efterhand kontrollera tolkningar av analysenheter som vi känt oss fundersamma kring. Att vi har tittat tillbaka på tidigare kodade analysenheter har gjort att vi ökat våra chanser att upptäcka slumpmässiga fel. Vårt omfattande urval av tidningarna inom de fyra koncernerna som vi har undersökt i kombination med den goda resultatvaliditet som infinner sig när både begreppsvaliditeten och reliabiliteten är god, gör att vi ser goda möjligheter till att generalisera våra resultat.

7. Resultat och analys

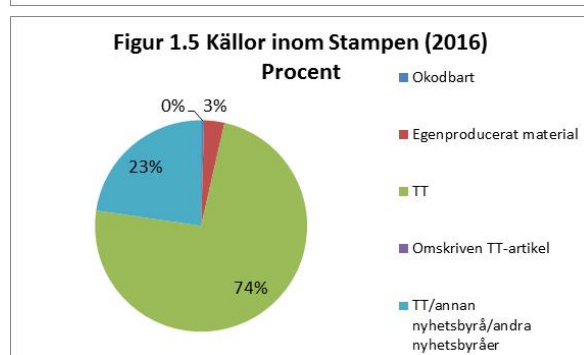
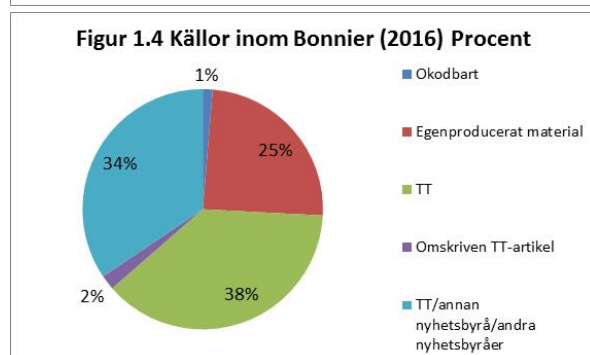
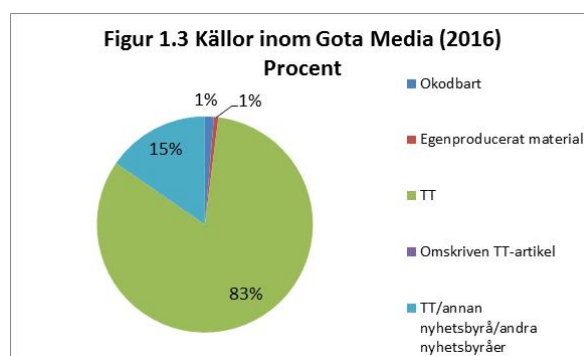
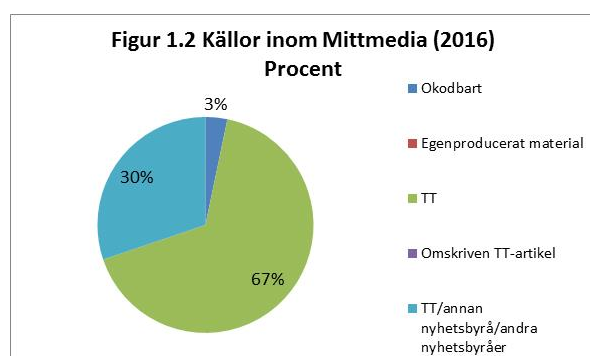
7.1 Utrikesmaterialets källor

Figur 1.1 visar fördelningen av olika källor bland det samlade materialet. 0,2 % av artiklarna har kodats som omskriven TT-artikel och visas därför som 0 % i cirkeldiagrammet. N=1392

Det visade sig i vårt resultat att TT var den klart största källan för utrikesnyheter hos de 36 tidningar som vi har undersökt inom Mittmedia, Gota Media, Bonnier och Stampen. Sammanlagt var 62 % av det samlade materialet producerat av TT. 23 % av de nyhetstexter som vi har kodat hade bylinen TT tillsammans med någon eller några andra nyhetsbyråer, vilket exempelvis kunde vara AFP eller Reuters. Det innebär således att sammanlagt 85 % av det kodade materialet hade någon form av nyhetsbyrå som sin källa. Det var enbart 3 % av den totala mängden nyhetsmaterial i vår undersökning som var producerat av tidningarna själva. Anledningen till att 12 % av materialet var okodbart är de kalenderpunkter som nämns i metoddelen. Dessa återkommer i många tidningar. De är med stor sannolikhet producerade av TT men eftersom de inte har någon utsatt källa kan vi inte med säkerhet säga att det är TT-material. Därför har vi valt att koda dem som okodbara.

7.1.1 Källor inom koncernerna

Figurerna ovan visar källornas fördelning inom de olika koncernerna med texttypen kalenderpunkter borträknade. Figur 1.2 (Mittmedia) N=583, Figur 1.3 (Gota Media) N=299, Figur 1.4 (Bonnier) N=151, Figur 1.5 (Stampen) N=225. 0,4 % av Stampens artiklar var okodbara och visas därför som 0 % i cirkeldiagrammet.

Sett till de olika koncernerna finns det markanta skillnader i hur de har använt sig av sina olika källor. När vi undersökte hur fördelningen mellan olika källor såg ut inom koncernerna valde vi att plocka bort de kalenderpunkter som vi tidigare diskuterat i metoddelen ur vår datamängd. Detta beror på att Mittmedia och Gota Media var de enda koncernerna som använde sig av denna typ av texter och eftersom kalenderpunkterna alltid saknade källa ledde detta till att en knapp femtedel av Mittmedias material hamnade under kategorin okodbart. Detta upplevde vi som missvisande och vi tycker att resultatet där kalenderpunkterna är borttagna blir mer rättvist och stämmer bättre överens med verkligheten. Kalenderpunkterna var som vi tidigare nämnt enbart en mening långa.

Som går att se i figur 1.2 har Mittmedia inte något egenproducerat utrikesmaterial överhuvudtaget. 67 % av det material som koncernen Mittmedia har publicerat på sina utrikessidor under vår konstruerade vecka var TT-material och 30 % av texterna hade TT tillsammans med en eller flera andra nyhetsbyråer som sin byline. 3 % av Mittmedias material var okodbart.

Gota Media hade med sina 83 % en ännu större andel TT-material på utrikessidorna sett till det totala antalet befintliga artiklar hos koncernen (se figur 1.3). Andelen material som var producerat av TT tillsammans med en eller flera andra nyhetsbyråer var 15 % inom Gota

Media medan det okodbara och det egenproducerade materialet stod för 1 % av materialet vardera.

Bonnier skiljde sig från de andra koncernerna på så sätt att de hade 25 % egenproducerat material vilket är klart mest egenproducerat material av de koncerner som ingick i undersökningen (se figur 1.4). Trots det kom även här den största delen av materialet från TT (38 %), och TT i kombination med en eller flera nyhetsbyråer (34 %). 1 % av Bonniers material var okodbart och 2 % var omskrivna TT-artiklar.

Stampen hade som det går att se i figur 1.5 också en väldigt stor andel material från både TT (74 %) och TT i kombination med en eller flera nyhetsbyråer (23 %). Endast 3 % av materialet var egenproducerat och 1 % var okodbart.

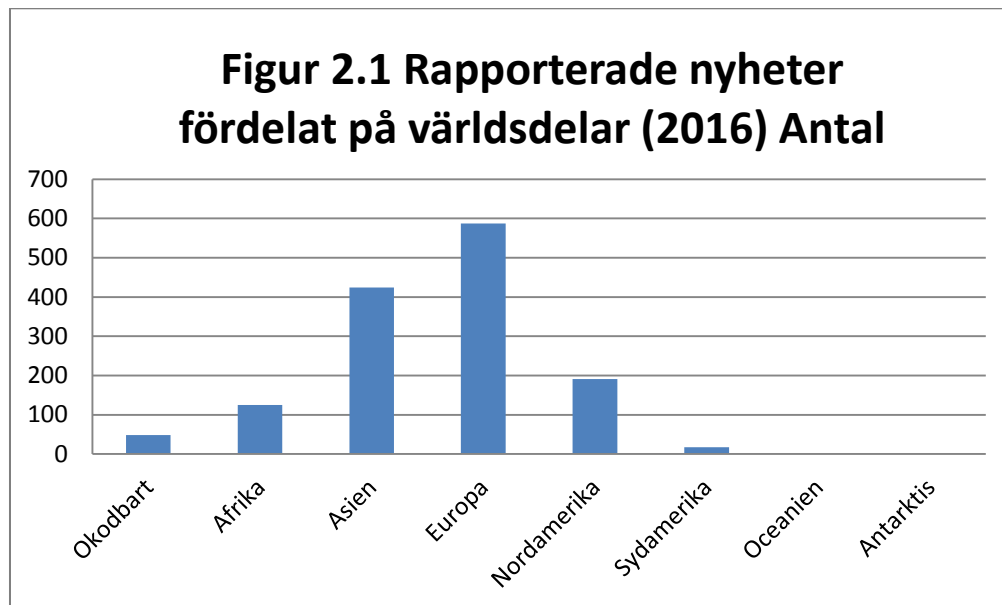
Dagens Nyheter, som ägs av koncernen Bonnier, var den tidning som hade störst andel egenproducerat material och som därför stod ut mest innehållsmässigt. 42 % av DN:s totala andel material på utrikessidorna var egenproducerat vilket är klart mest av alla tidningar. Ingen av de andra tidningarna var i närheten av att ha så mycket egenproducerat material. Majoriteten av tidningarna hade inget egenproducerat material överhuvudtaget under vår slumpade vecka. Utöver DN var det bara Helsingborgs Dagblad (14 % av materialet var egenproducerat), Sydsvenskan (13 %), Göteborgs-Posten (12 %), Smålandsposten (3 %) och Barometern OT (3 %) som hade producerat något av materialet på sina utrikessidor själva.

Det faktum att så stor del av vårt material kommer från nyhetsbyråer befäster nyhetsbyråernas ställning som viktiga gatekeepers i nyhetsproduktionen. För majoriteten av de tidningar som vi har undersökt fungerar TT som en helt avgörande gatekeeper då dessa tidningar hämtar allt sitt material från nyhetsbyrån. TT får då tolkningsföreträde att avgöra vad som kan tänkas vara viktigt för tidningsläsarna att veta. Det sker även ytterligare ett urval av materialet på redaktionsnivå då utrikessidornas innehåll bestäms utifrån vilka TT-nyheter som finns att tillgå.

Ljunggren & Wiklund (2014) som vi lyfte i den tidigare forskningen, fick i sin studie av Aftonbladet, Dagens Nyheter, Göteborgs-Posten and Nerikes Allehanda ett annorlunda resultat än vad vi fick där materialet på utrikessidorna i mindre än hälften av fallen kom från TT. Dessa skillnader i användningen av TT-material mellan de undersökta tidningarna i våra olika studier beror sannolikt på att de tidningar som ingick i Ljunggren och Wiklunds studie (2014) har en betydligt större upplaga än vad majoriteten av våra tidningar har och att de därmed också borde ha större resurser och bättre möjligheter att producera eget utrikesmaterial. En annan skillnad mellan tidningarna i deras och i vår studie är att två av de fyra tidningar som de har undersökt är rikstäckande medan det endast är en (Dagens Nyheter) av våra 36 tidningar som riktar sig till hela Sveriges befolkning. Detta är något som i både Ljunggren och Wiklunds undersökning (2014) och vår egen studie har visat sig ha betydelse för hur stor andel egenproducerat material en tidning innehåller.

7.2 Representation av världsdelar och ämnen

7.2.1 Fördelning mellan världsdelar

Figur 2.1 visar fördelningen inom variabeln "Världsdel 1" för det samlade materialet. $N=1392$

Om man ser till fördelningen mellan de världsdelar som förekom i nyhetstexterna vi kodat under variabeln "Världsdel 1" framgår det tydligt att Europa är den världsdel som kodats flest gånger. 587 av de kodade texterna handlade om Europa vilket motsvarar 42 % av det totala antalet texter. Den näst mest förekommande världsdelen var Asien som har kodats 424 gånger. Nyhethändelser med ursprung i Asien står därmed för 31 % av utrikesrapporteringen i vår studie. 191 artiklar (14 %) handlade om Nordamerika och 125 artiklar (9 %) handlade om Afrika. 48 stycken av texterna (3 %) var okodbara för variabeln i fråga. Endast 17 texter (1 %) handlade om Sydamerika och bevakningen av Oceanien och Antarktis visade sig i vår studie vara helt obefintlig vid kodningen av "Världsdel 1".

Variabeln "Världsdel 2" har kodats som okodbart 1076 gånger. Detta beror i de allra flesta fall på att det endast funnits en världsdel som förekommit i texten och som då har kodats som "Världsdel 1". I vissa fall kan det också bero på att det inte har gått att urskilja vilken av flera förekommande världsdelar som har fått mest, eller i detta fall näst mest utrymme, och variabeln har därför inte gått att koda. I de 316 fall som "Världsdel 2" har angetts har vi kodat Europa 150 gånger. Nordamerika har kodats 94 gånger, Asien 68 gånger och Afrika fyra gånger. Till skillnad från resultatet för "Världsdel 1" är Nordamerika inom denna variabel kodad fler gånger än vad Asien är. Annars är rangordningen mellan världsdelarna densamma som i resultatet för "Världsdel 1".

När vi lade ihop de två världsdelskategorierna och bortsåg från den stora andel material som var kodat som okodbart var Europa fortfarande den världsdel som med stor marginal hade

kodats flest gånger. 44 % av de gånger som vi kodat en världsdela är det Europa som vi har kodat. Efter Europa, som har kodats 737 gånger, kommer Asien som kodats 492 gånger. Asien är i fokus i 30 % av texterna och är alltså den världsdela som visat sig förekomma näst flest gånger i vår studie. Nordamerika har vid sammanslagningen av de två olika världsdelsvariablerna varit i fokus 17 % av gångerna (285 gånger) medan Afrika har varit i fokus 8 % av gångerna (129 gånger). Av de världsdela som förekommit är Sydamerika den världsdela som förekommit minst antal gånger, 17 stycken vilket motsvarar 1 % av de gånger som vi har kodat en världsdela. Oceanien och Antarktis förekom inte i någon text även när vi slog ihop de olika variablerna för världsdela. Viktigt att poängtera är att rangordningen de olika världsdela emellan är densamma efter att vi har slagit ihop de olika världsdelsvariablerna som den var i resultatet för "Världsdela 1".

Enligt Galtung och Ruges teori (1965) finns det elitnationer i världen, och sett till denna teori väljer vi att se G7-länderna och övriga industriländer som elitnationer. Galtung och Ruge menar att händelser som sker i elitnationer har större chans att bli nyheter. Om vi ser till Galtung och Ruges nyhetsvärderingsprinciper kan det ses som förvånansvärt att Oceanien inte förekom en enda gång i nyhetsrapporteringen då både Australien och Nya Zeeland, som tillhör denna världsdela, räknas som industriländer och därmed får betraktas som elitnationer enligt Galtung och Ruges definition. Vår tolkning av detta är att det i det här fallet istället är avståndet i rum, som är en av de tre faktorer som Præke (Häger 2014) anser ha betydelse för nyhetsvärderingen, som kan vara avgörande för valet att inte publicera några nyheter från Australien eller Nya Zeeland.

Jämför vi Wus (2003) tidigare nämnda studieresultat, som visade att handelsvolymen mellan länder var den faktor som främst avgjorde vilka länder som förekom i ett annat lands utrikesrapportering, med vårt resultat och ser till aktuell handelsstatistik från Statistiska Centralbyrå (SCB) kan vi faktiskt se en koppling. SCB:s senaste siffror visar på svensk import och export mellan januari och september 2016 (se bilaga 3). Precis som vi redovisat har det visat sig att utrikesnyheterna i vår studie främst handlade om Europa, med god marginal dessutom. I sluttande skala handlade sedan näst mest utrikesmaterial om Asien, sedan Nordamerika, Afrika och sist Sydamerika. Det fanns som tidigare nämnt inga utrikesnyheter från Oceanien eller Antarktis att koda under vår aktuella vecka. Svensk handelsstatistik visar sig se likartad ut, och parallell i skala med vår utrikesnyhetsstatistik. En övervägande majoritet av Sveriges import och export sker med övriga Europa. Den övriga fördelningen mellan SCB:s handelsstatistik stämmer också överens med vårt resultat, då Sverige efter övriga Europa handlar mest med Asien, sedan Nordamerika, Afrika, Central- och Sydamerika och sist Oceanien och Antarktis. Detta kan möjligtvis vara en annan förklaring till varför inte några av de nyhetstexter som vi har kodat handlade om Oceanien eller Antarktis.

Procentuellt är sambandet mellan handel och vårt resultat inte speciellt starkt, då hela 74 procent av svensk export och 84 procent av importen sker med övriga Europa. I vår studie handlade 42 procent av utrikesmaterialet om händelser i Europa. Därför blir övriga

procentsatser både för handel och utrikesnyheter inte heller speciellt lika. Om man däremot enbart ser till vilka världsdelar som Sverige handlar med och jämför ordningen med vårt studieresultat är fördelningen densamma. Därmed kan det tänkas att Wus (2003) slutsats om att handel är en stark faktor, även nu ungefär 20 år efter att han genomförde sin studie, går att applicera på vårt resultat. Samtidigt kan det faktiskt vara en slump att det går att tolka resultatet på detta vis. Det är viktigt att poängtera att det inte går att dra några direkta slutsatser utifrån denna koppling. Det kan ändå ses som ett intressant resonemang som går att spekulera kring.

7.2.2 Fördelning mellan länder

När vi istället såg till vilka länder som flest utrikesnyheter handlade om och sammanställde resultatet för "Land 1" var det USA som kodats flest gånger. 146 gånger, vilket motsvarar 10 % av gångerna som vi har kodat ett land för variabeln "Land 1", har texten i första hand handlat om USA. 134 gånger har landet som stått i huvudfokus varit okodbart. Detta är ett resultat av att det i många fall har varit svårt att avgöra vilket land som varit i huvudfokus i texten, men beror i vissa fall också på att nyheten inte berör något specifikt land. Det land som förekom näst flest gånger var Storbritannien, som omskrevs i 127 artiklar vilket är 9 % av våra kodade artiklar där ett land har angivits för variabeln "Land 1". Tyskland som har kodats 95 gånger är det tredje vanligaste landet och förekommer i 7 % av fallen. Frankrike hamnar på fjärdeplats bland de länder som har kunnat urskiljas och har registrerats 62 gånger vilket motsvarar 4 % av gångerna. Andra länder som kodats många gånger är Kina, Syrien, Uzbekistan, Thailand, Portugal och Saudiarabien som alla förekommer mer än 40 gånger.

Variabeln "Land 2" har 1227 gånger kodats som okodbart. Det betyder att 88 % av de artiklar som vi har kodat har varit okodbara för variabeln "Land 2". I den absoluta majoriteten av dessa fall beror det på att enbart ett land har förekommit i texten och att vi då har kodat detta som "Land 1". Men det finns också tillfällen när variabeln blivit okodbar för att det har förekommit flera länder och det inte har gått att avgöra vilket eller vilka som har fått det största, eller i detta fall det näst största utrymmet. Bland de analysenheter som har kodats för något land i variabeln "Land 2" är Ryssland och Sverige de vanligast förekommande länderna. De förekom 40 gånger vardera. Frankrike kodades 21 gånger, Kanada 17 gånger, USA 14 gånger och Syrien 11 gånger. Resterande länder har kodats max 4 gånger.

Om vi lade ihop landskategorierna och bortsåg från de länder som kodats som okodbart var USA fortfarande det land som kodats flest gånger. Det har kodats 160 gånger vilket motsvarar 11 % av gångerna som ett land har kodats. Även här var det Storbritannien som kodats näst flest gånger, 131 gånger vilket betyder att 9 % av artiklarna handlade om Storbritannien. Tredje- och fjärdeplatsen var också densamma som för "Land 1" och hölls av Tyskland och Frankrike. Precis som för sammanslagningen av variablerna "Världsdel 1" och "Världsdel 2" kunde vi se att resultatet för sammanslagningen av "Land 1" och "Land 2" inte i någon större utsträckning skilde sig från resultatet för kodningen av "Land 1".

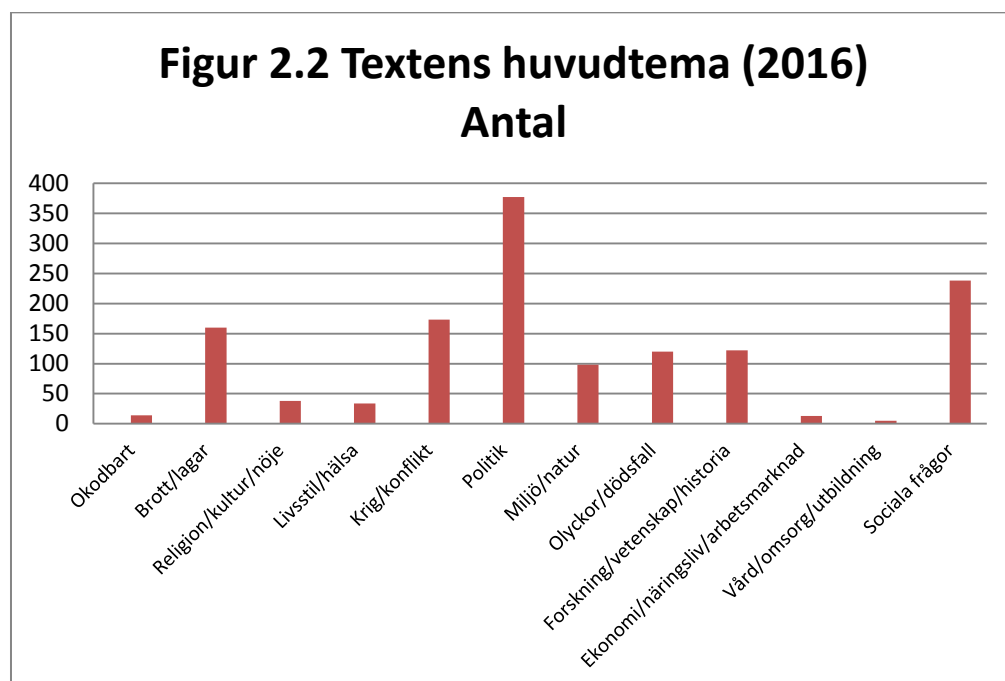
Eftersom resultatet för sammanslagningen av variablerna “Världsdel 1” och “Världsdel 2” inte skiljde sig nämnvärt från resultatet för “Världsdel 1” kommer vi när vi i fortsättningen pratar om fördelningen mellan världsdelar syfta till resultatet för “Världsdel 1”. Detta gör vi dels av anledningen att vi inte har hittat något enkelt sätt att slå ihop de två variablerna i SPSS, men också för att en sammanslagning leder till att en väldigt stor del av materialet blir okodbart. Att bortse från allt det okodbara materialet vid jämförelsen med andra variabler hade kraftigt manipulerat vårt resultat och detta är något vi inte vill riskera. Samma sak gäller för variablerna “Land 1” och “Land 2” där vi i fortsättningen kommer att syfta till variabeln “Land 1” när vi skriver om fördelningen mellan olika länder.

Resultatet av Wus studie (2003) visade att det var de ekonomiska stormakterna som det rapporterades mest om inom utrikesnyheterna. Hans studie visade att USA var den mest dominant nationen inom utrikesnyheterna bland de undersökta länderna, och i likhet med det fick vi fram att så var fallet även på svenska utrikessidor under vår slumpade undersökningsvecka. Vårt resultat visade att fokus låg på USA i 10 % av det kodade materialet. Wu drog slutsatsen att G7-länderna var väl representerade, och detta är även en koppling vi i stora drag kan göra. De fyra mest representerade länderna i vår undersökning (det vill säga USA, Storbritannien, Tyskland och Frankrike) är alla G7-länder. Något som återspeglas i resultatet även i vår studie är att internationell täckning av nyheter på många sätt verkar vara en reflektion av det globala systemet, vilket enligt Wu (2003) är dolt strukturerat av världspolitik, ekonomi och kulturer.

Galtung och Ruges (1965) teori om att elitnationer ofta syns i nyhetsrapporteringen verkar vara korrekt om man ser till att USA var så väl representerat i vårt resultat, och likaså många länder i Europa, där länderna som räknas till Västeuropa anses vara industriländer.

Precis som Toresson & Österberg (2012) som i sin studie kunde se att vissa delar av världen var överbevakade och andra underbevakade, har vi kunnat se liknande tendenser. Deras resultat visade exempelvis att Mellanöstern och USA tillhör de delar av världen som är överbevakade, och att Afrika och Sydamerika är underrepresenterade i nyhetsrapporteringen (Toresson & Österberg 2012: 34). Detta är något som har visat sig även i resultatet av vår undersökning. Länderna i Mellanöstern, som tillhör Asien, förekom ofta i vår kodning och Asien blev den världsdel som förekom mest frekvent med undantag för Europa. Nordamerikas förekomst i utrikesnyheterna representerades till 76 % av USA, och därför skulle man kunna säga att resten av Nordamerika är relativt underrepresenterat. Bortsett från Oceanien och Antarktis var Afrika och Sydamerika minst representerade bland världsdelarna på utrikessidorna hos Mittmedia, Gota Media, Bonnier och Stampen. Speciellt Sydamerika var väldigt underrepresenterat.

7.2.3 Fördelning mellan ämnen

Figur 2.2 visar vilka olika teman som det totala antalet kodade artiklarna berör. $N=1392$

Vår studie visade att en stor majoritet av alla utrikesnyheter handlade om politik. Enligt vår definition i kodschemat inkluderar kategorin exempelvis politiska utspel, politiska beslut och motsättningar av olika slag, valfrågor, korrupktion och frågor som rör EU. Av våra totalt 1392 artiklar handlade 377 om politik, vilket motsvarar 27 % av de kodade artiklarna.

Sociala frågor är den kategori som har kodats näst flest gånger, men ämnena under den kategorin förekommer inte i närheten lika ofta som teman om politik. Detta går att se i figur 2.2. Inom kategorin sociala frågor ryms bland annat fredliga manifestationer, mänskliga rättigheter, fattigdom, flyktingfrågor och FN. Som textens huvudtema kodades sociala frågor 238 gånger, vilket betyder att 17 % av de kodade artiklarna handlade om sociala frågor.

Fem kategorier förekom med jämna mellanrum, runt 100 gånger, och dessa var brott/lagar, krig/konflikt, miljö/natur, olyckor/dödsfall och forskning/vetenskap/historia.

Fem av temakategorierna förekom inte speciellt ofta och kodades därför under femtio gånger. Dessa kategorier går att se i figur 2.2 och det är okodbart, religion/kultur/nöje, livsstil/hälsa, ekonomi/näringsliv/arbetsmarknad och vård/omsorg/utbildning.

En av våra kategorier, infrastruktur/bostad, har aldrig kodats, och finns därför inte med i figur 2.2. Den kodades aldrig eftersom ingen artikel stämde in på kategorin under vår slumpade vecka.

7.2.4 Ämnenas karaktär

Vissa teman räknas i grunden som negativa. Många av kategorierna talar egentligen för sig själva, såsom krig/konflikt, brott/lagar och olyckor/dödsfall. Dessa visade sig precis som man också kan anta i huvudsak vara av negativ art då vi jämförde resultatet för variabeln "Textens huvudtema" med resultatet för "Textens karaktär" i SPSS. Temat miljö/natur visade sig också vara negativt till största del, och det beror med stor sannolikhet på att naturkatastrofer kodats under den kategorin. Temat forskning/vetenskap/historia visade sig vara den enda kategori som var mer positiv än negativ till sin art. Temat var likvärdigt positivt och neutralt, men inte speciellt negativt.

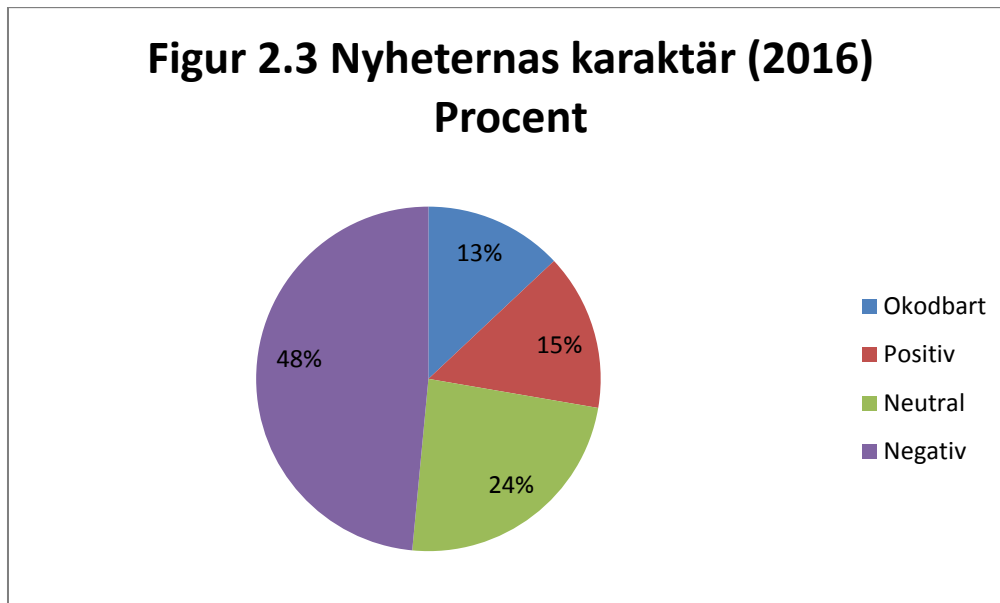
Texterna med ursprung från Afrika handlade mest om sociala frågor, brott, lagar, krig och konflikter. Med andra ord negativt laddade ämnen. Ämneskategorier som generellt sett är negativt laddade visade sig vara vanligast i nyhetsrapporteringen från Sydamerika, Asien och Afrika. Däremot förekom det även en hel del positivt vinklade nyheter från Afrika vilket ett stort fokus på privatpersoner kan ligga till grund för. I texterna kan man ha valt att lyfta det positiva i något som annars kan se ganska mörkt ut, vilket gjort att innehållet blivit mer positivt laddat. Temat forskning/vetenskap/historia som generellt sett är av positiv art, var även det relativt vanligt förekommande i Afrika. Detta tema var utöver Afrika, vanligast förekommande i Europa och Nordamerika. Politik är ett ämne som var likvärdigt mycket neutralt och negativt sett ur en rapporteringssynpunkt, och förekom mest i Nordamerika, Europa och Asien. Texterna från Afrika berörde däremot nästan ingen politik överhuvudtaget.

I texterna som handlade om Europa var det en jämnare fördelning mellan vilka och hur många olika ämnen som togs upp. Det innebär att flest ämnen behandlades i vår kulturella och geografiska närhet, vilket stämmer överens med Prakes teori om att händelser som inträffar nära i tid, rum och kultur har lättare för att bli nyheter (Weibull & Wadbring 2014: 282). Det lyftes fler positivt laddade nyhetsteman från Europa, såsom livsstil, hälsa, religion, kultur och nöje, än från övriga världsdelar. Från Asien fanns det också ett större utbud gällande andelen ämnen som berördes, men de var inte fullt så positivt laddade. Att det var en större bredd i nyhetsrapporteringen från Europa och Asien beror med stor sannolikhet på att det fanns flest texter från dessa världsdelar, vilket öppnade upp för ett större "smörgåsbord" av ämnen. I texterna som handlade om händelser i Europa förekom alla temakategorier förutom vård/omsorg/utbildning och ekonomi/näringsliv/arbetsmarknad. I texterna som handlade om händelser i Asien förekom alla temakategorier förutom forskning/vetenskap/historia och livsstil/hälsa. Andra världsdelar som det inte fanns lika många utrikestexter om representeras helt logiskt också då av färre ämnen.

Hannerz (2014) har kunnat se tendenser av att det rapporteras mycket negativa nyheter från Afrika. Även Arnfjell och Fagerberg (2013) såg i sitt resultat att ämnen som oftast är negativt laddade var vanligast förekommande i TT:s rapportering från Afrika och Asien. Detta är tendenser som vi också kan se i resultatet av vårt material. När vi sedan har kodat nyhetens karaktär har det dock visat sig att de nyhetsteman som oftast anses vara negativa inte alltid

varit det vilket vi kommer diskutera närmare i uppsatsens nästa del. Närvaron av negativa ämnen från olika världsdelar ser utöver detta likartad ut i vårt utfall i jämförelse med Arnfjell och Fagerbergs studieresultat. I vår studie var andelen negativa nyheter lägst från Europa, vilket även är parallellt med hur TT:s rapportering såg ut enligt deras resultat.

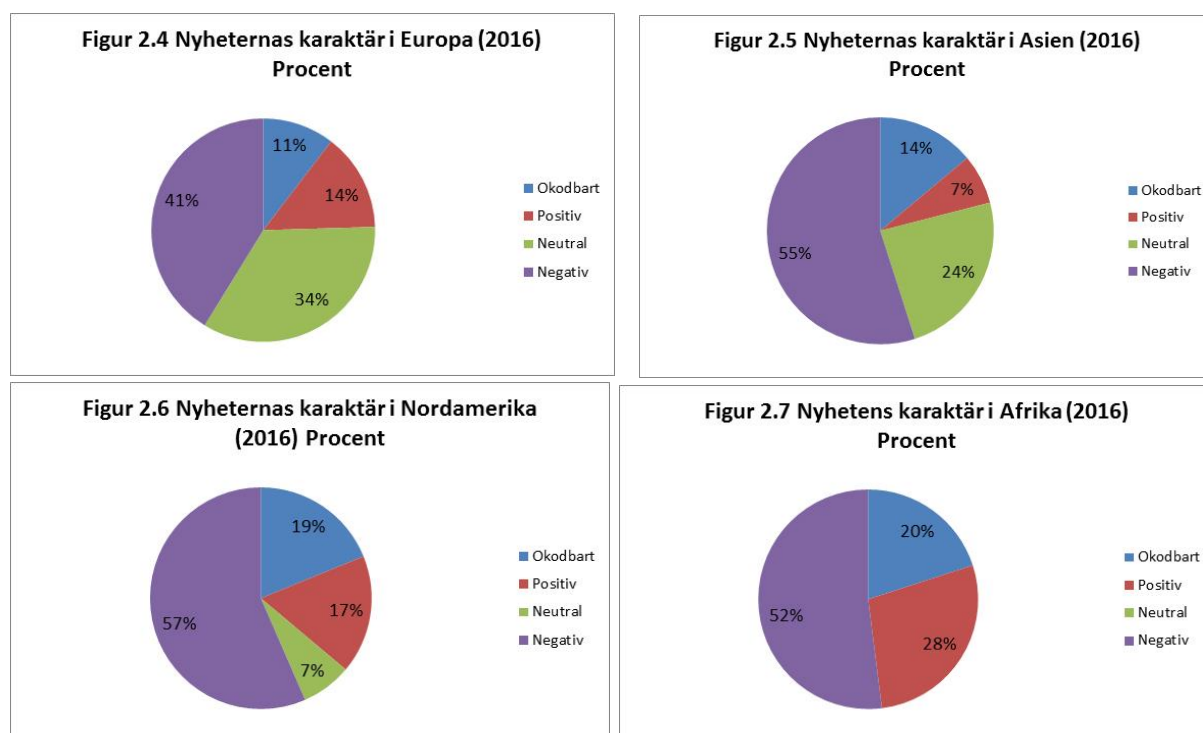
7.2.5 Nyheternas karaktär

Figur 2.3 visar det totala antalet kodade nyhetsartiklars karaktär. N=1392

Av våra sammanlagt 1392 kodade artiklar var det nästan hälften, 675 stycken vilket motsvarar 48 %, som var negativa till sin karaktär. 331 artiklar (24 %) var neutrala och 205 stycken (15 %) var positiva. Resterande 13 % kunde vi inte bedöma karaktären på och de har därför kodats som okodbart. Nyheterna var övervägande negativa, vilket stämmer överens med Galtung och Ruges (1965) tes om att ju mer negativ en händelse är desto mer troligt är det att den blir en nyhet.

7.2.6 Hur porträtteras världsdelarna?

Diagrammen ovan visar hur nyheternas karaktär ser ut fördelat på de olika världsdelarna. Figur 2.4 (Europa) $N=587$, Figur 2.5 (Asien) $N=424$, Figur 2.6 (Nordamerika) $N=191$, Figur 2.7 (Afrika) $N=125$

Nyheternas karaktär visade sig i vår studie till stor del vara av negativ art oavsett vilken världsdel de hade ursprung i. Mer än hälften av nyheterna från Asien, Afrika och Nordamerika har vi bedömt som negativa. Detta betyder att kopplingen mellan ämnen och nyhetens karaktär är stark. Europa stod ut lite och hade en mer jämn fördelning mellan negativa (41 %) och neutrala nyheter (34 %) än vad de andra världsdelarna hade. Den stora andelen neutrala nyheter från Europa har antagligen sin förklaring i att det var en stor andel av nyheterna som handlade om politik, som vi många gånger har bedömt som ett neutralt ämne under kodningen. 30 % av nyheterna från Europa handlade om politiska frågor. Politik var det ämne som kodats neutralt flest gånger sett totalt till alla världsdelar, även om det visade sig vara likvärdigt mycket neutralt som negativt.

Samtidigt var en liten del av nyheterna från de olika världsdelarna positiva. Jämfört med Arnfjell och Fagerberg (2013) kan vi inte dra samma slutsatser om att flest negativa nyheter kommer från tredje världen. Det beror på att majoriteten av nyheterna från Afrika var negativa, men att vårt resultat samtidigt visade att Afrika var den världsdel från vilken vi procentuellt sett har fått läsa flest positiva nyheter. 28 % av nyheterna därifrån var positiva. Detta är något som vi inte hade förväntat oss att se i vårt resultat. Asien har däremot en väldigt liten andel positiva nyheter, endast 7 %, i förhållande till de negativa (55 %), och de neutrala (24 %).

Vi visar inte upp något diagram över nyheternas karaktär i texterna som handlade om Sydamerika eftersom det inte skulle ge någon pålitlig bild av hur det faktiskt ser ut på grund av att det bara fanns 17 artiklar med ursprung därifrån. Det kan vara värt att nämna att 16 av 17 artiklar kodades som negativa men det går inte att dra några slutsatser utifrån det på grund av det låga antalet artiklar.

Baserat på det redovisade resultatet är det möjligt så att händelserna från Europa inte behöver uppfylla flera av Galtung och Ruges (1965) kriterier. De neutrala nyheterna visade sig vara många, och det har även visat sig att det skrivs om fler ämnen som i grunden är positiva från Europa än från de andra världsdelarna. Utrikesnyheterna behöver uppenbarligen inte alltid handla om elitnationer, elitpersoner, eller ha personfokus samtidigt som de är av negativ art. Det finns ändå en chans att händelser som inte kan definieras utifrån flera av dessa kulturella faktorer kan bli nyheter på utrikessidorna i tidningarna som tillhör Sverige fyra största koncerner för dagstidningar. Vårt resultat visade att det inte var fullt så mycket negativa nyheter från Europa som från de andra världsdelarna, trots att flest nyheter på utrikessidorna handlade om händelser som skett i just Europa. Det är möjligt att det krävs kombinationer av flera kriterier för att en händelse från någon av de andra världsdelarna ska bli en nyhet, på grund av att de platserna helt enkelt ligger längre bort från Sverige. Detta är något som inte verkar krävas för nyheter som fokuserar på Europa. Samtidigt kan resultatet gällande Europa stämma överens med Prakkes tes (Häger 2014). Han menar att närhet i tid, rum och kultur är de viktigaste faktorerna för vad som blir en nyhet, och länderna i Europa uppfyller dessa kriterier. Detta innebär att Prakkes modell om nyhetsvärdering (Häger 2014) kan stämma överens med den del av vårt resultat som rör Europa.

7.3 Samma utrikesnyheter i olika tidningar?

7.3.1 Den totala likriktningen

En av våra kodade, unika artiklar förekom i samtliga av de 36 tidningar som ingår i vår undersökning under en av dagarna. Artikeln handlade om att Moder Teresa har helgonförklarats. Det var 8 stycken av våra totalt 166 unika artiklar som förekom 30 eller fler gånger under en dag i de olika tidningarna. Samtliga av de 8 texter som återfanns i 30 eller fler tidningar under en och samma dag förekom i alla Mittmedias tidningar. Eftersom Mittmedia är den koncern som har flest tidningar av dem som ingår i vår undersökning är detta inget anmärkningsvärt resultat. De står för mer än hälften av tidningarna i vår undersökning, 19 stycken av totalt 36 tidningar. Det är därför en förutsättning att den aktuella artikeln ingår i minst 13 av Mittmedias tidningar för att vi ska kunna få resultatet att en viss artikel förekommer 30 gånger eller fler. Anledningen till detta är att enbart 17 av de 36 tidningar som ingår i undersökningen inte tillhör Mittmedia. Hur fördelningen mellan Gota Media, Bonnier och Stampens tidningar såg ut i de fall där en artikel har förekommit i 30 tidningar eller fler varierade lite mer. Samtliga av artiklarna som analyserats mer än 30 gånger förekom i någon av Gota Medias tidningar men antalet tidningar varierade mellan fem och nio stycken. Samtliga artiklar som analyserats så många gånger förekom också i någon av

Bonniers tidningar, även om det i ett fall bara rörde sig om en av dem. Användningen av de mest populära artiklarna varierade stort i Stampens tidningar. Vissa av artiklarna förekom inte i någon av Stampens tidningar medan andra förekom i samtliga.

29 stycken av artiklarna förekom i 20 eller fler av de undersökta tidningarna under en och samma dag. Samtidigt var det 56 av artiklar som bara förekom en enda gång och inte återkom i flera tidningar.

7.3.2 Likriktning inom koncernerna

Om man bara ser till likriktningen inom koncernerna kan vi konstatera att 52 av våra 166 olika artikel-ID:n förekom i någon av Mittmedias tidningar. 19 stycken av dessa artikel-ID:n förekom i samtliga av Mittmedias tidningar. 41 stycken förekom i tio tidningar eller fler och resterande 11 förekom i minst fyra tidningar.

Inom Gota Media förekom 81 av de artikel-ID:n som vi har kodat. Nio artiklar förekom i samtliga nio tidningar. Variationen i förekomst bland de artiklar som fanns med i någon av Gota Medias tidningar var stor. Vissa texter förekom bara i en enda tidning medan andra, som tidigare nämnts, förekom i samtliga tidningar. Det var vanligast att en text förekom i två olika tidningar och så såg det ut i 26 fall.

Som nämdes i metoddelen valde vi att urvalsramen skulle sträcka sig så långt fram som två veckor före det amerikanska valet, eftersom vi inte ville riskera att majoriteten av materialet på utrikessidorna skulle handla om valet då vi genomförde studien. Eftersom vi gjorde den avvägningen gällande kodningen för att undgå valdagen den 8 november, prioriterade vi samtidigt bort något annat som möjligtvis kunde ha haft betydelse för resultatet. Det är att Gota Media, från och med vecka 45 (2016), har börjat redigera nästan alla koncernens tidningar i Kalmar. Detta gäller de tidningar som ges ut sex eller sju dagar i veckan, med undantag för Sydöstran och Östra Småland Nyheterna som kommer helt färdigmallade från TT, och därför inte har identiska utrikessidor som de andra tidningarna. Denna information har vi fått genom ett telefonsamtal med Barometerns chefredaktör och ansvarige utgivare Anders Enström. Vi hade inte möjlighet tidsmässigt att vänta med att koda till efter valet, så vilken betydelse förändringen inom Gota Media har för materialets likriktning går bara att spekulera kring. Sedan tidigare har Barometern OT, Borås Tidning och Blekinge läns tidning redigerats i Kalmar, och Kristianstadsbladet, Trelleborgs Allehanda, Ystads Allehanda och Smålandsposten har redigerats i Kristianstad. Så är det alltså inte längre. Det finns stor möjlighet att detta har en inverkan på utrikesmaterialets likriktning inom koncernen, och det är något som vi alltså inte har fått med i vårt kvantitativa resultat. Då vi genomförde kodningen kunde det förekomma skillnader mellan koncernernas tidningar sett från våra kategorier i kodschemat, men också övriga variationer. Dessa variationer eller olikheter har nu minskat i och med att sju av koncernens nio tidningar har samma innehåll och ser likadana ut på sina utrikessidor på grund av omorganisationen.

Bonniers tidningar innehöll tillsammans 89 stycken av våra olika artikel-ID:n. 17 artikel-ID:n förekom i samtliga av koncernens tre tidningar utspritt över den slumpade veckan, och 45 stycken förekom i minst två av dess tidningar. Det var vanligt att en artikel endast förekom i en tidning och så var fallet med 44 artiklar. Anledningen till att en text i många fall endast förekom i en tidning är förmodligen att Dagens Nyheter hade mer utrikesmaterial än de andra tidningarna och att de, som nämnts tidigare, också hade en hel del egenproducerat material.

Det var 75 av våra artikel-ID:n som förekom i Stampens tidningar. Antalet artiklar som förekom i samtliga fem av koncernens tidningar var 24 stycken. 42 artiklar förekom i minst fyra av tidningarna och 33 artiklar förekom enbart i en tidning. Detta beror på att fyra av koncernens tidningar såg likadana ut och att Göteborgs-Posten, som var den tidning som inte såg likadan ut som de andra, hade mer utrikesmaterial än de andra fyra tidningarna. Göteborgs-Posten hade också egenproducerat material vilket ingen av de andra av Stampens tidningar hade.

Att utrikesrapporteringen inom koncernerna visade sig vara så pass likriktad ser vi som en konsekvens av en samordnad redigering där urvalet av materialet sker av ett litet antal gatekeepers som väljer material åt flera olika tidningar. Om man ser till de faktorer som Weibull & Wadbring (2014) anser vara viktiga för vilket material som passerar grindarna är det varje koncerns uppbyggnad som är avgörande för nyhetsurvalet. White (1950) menar istället att det är den enskilda gatekeepers personliga erfarenheter som avgör nyhetsurvalet. Men oavsett vilket av dessa två förhållningssätt man intar blir det tydligt att det, i de fall där redigeringen är samordnad inom mediekoncernerna, ligger väldigt mycket makt i gatekeepers händer. De val av nyheter som gatekeepers inom koncernerna gör kan komma att nå ut till läsare av så många som 19 olika tidningar och därmed förmedlas gatekeepers uppfattning om vilka som är de viktigaste nyheterna till en väldigt stor mängd människor. På samma sätt som TT har tolkningsföreträde att avgöra vilka nyheter som är värda att rapporteras om har mediekoncernernas egna gatekeepers också tolkningsföreträdet att avgöra vilken information från omvärlden som deras läsare behöver ta del av.

Vi kan i vårt resultat se en större likriktning av materialet än vad Ljunggren och Wiklunds studie (2014) av Aftonbladet, Dagens Nyheter, Göteborgs-Posten and Nerikes Allehanda visade. Medan de inte hittade en enda TT-artikel på utrikessidorna som återkom i samtliga tidningar återkom en av våra 166 unika artiklar i alla de 36 tidningar som vi undersökte. Ljunggren och Wiklunds resultat (2014) visade också att endast 2 av deras 71 kodade utrikesartiklar från TT återkom i tre av de fyra undersökta tidningarna. Samtidigt var det 8 stycken av våra artiklar som förekom i 30 tidningar eller mer, vilket är mer än 75 procent av våra undersökta tidningar.

Ljunggren och Wiklund (2014) har i sitt resultat också kunnat se att det var en klar majoritet av deras kodade TT-artiklar på utrikessidorna som endast gick att hitta i en enda tidning. I vår undersökning var det strax över en tredjedel av artiklarna som enbart förekom i en tidning. Förutom de skillnader mellan tidningarna i våra undersökningar som redan diskuterats finns

ytterligare en skillnad tidningarna emellan. Tidningarna i våra olika undersökningar tillhör olika koncerner vilket vi tror kan ha haft stor påverkan på resultaten. Alla tidningar som Ljunggren och Wiklund (2014) har undersökt tillhör olika mediekoncerner medan vi i vår undersökning har tittat på majoriteten av dagstidningarna inom var och en av de fyra koncerner som vi har valt att fokusera på. Det har i vårt resultat visat sig att likriktningen av utrikesmaterialet inom de olika koncernerna är högst påtaglig, särskilt vad gäller Mittmedia. Inom Bonnier, som är den koncern som Dagens Nyheter tillhör, visade sig likriktningen vara som minst. Det var inom Bonnier som störst andel artiklar enbart förekom i en tidning. Detta ser vi som en indikation på att den egna utrikesrapporteringen prioriteras högre hos rikstäckande tidningar vilket är en av de saker som skulle kunna bidra till skillnaderna mellan vårt och Ljunggren och Wiklunds resultat (2014).

7.4 Extern validitet

Vi anser att vi har dragit välgrundade slutsatser utifrån vårt begränsade antal analysenheter. Det innebär att vi bedömer studiens interna validitet som god. Vi har varit noga med att poängtera vilka delar som enbart är spekulativa förklaringar av samband, och vi har inte dragit några slutsatser som vi inte utom rimligt tvivel kunnat dra utifrån empirin.

Vårt omfattande urval är en fördel för att få så god extern validitet som möjligt. Chanserna är goda att resultatet hade blivit likvärdigt i en studie gällande samma tidningar kodade utifrån någon annan slumpad vecka. Sett utifrån att vi har mätt det som studien hade som syfte att mäta bedömer vi att resultatet är generaliserbart. Samtidigt är vi medvetna om att vi har en begränsad urvalsram tidsmässigt, och att generaliseringsanspråket hade varit bättre om vår undersökning hade sträckt sig över en längre tidsperiod.

Vi är försiktiga med att dra slutsatser för en större population. Vi bedömer inte att resultatet rakt av går att generalisera till tidningar som ingår i andra koncerner då vi inte har någon insyn i hur de hanterar utrikesnyheter. Samtidigt behandlar studien utrikessidorna hos 36 tidningar inom fyra olika koncerner, och med hänvisning till detta anser vi att studien fokuserar på en stor och betydelsefull del av svensk dagspress. Detta är en faktor som skulle kunna tänkas öka den externa validiteten och göra möjligheterna att generalisera större.

Som tidigare nämnts så har vi dragit kopplingar som kan vara intressanta i sammanhanget, men varit noga med att poängtera att det inte med säkerhet går att säga om dessa spekulationer och slutsatser är korrekta. Att vår studies resultat visar på liknande tendenser som tidigare forskning gör att våra chanser att sätta resultatet i andra kontexter och applicera det på en större population stärks.

8. Vidare diskussion

Resultatet av vår studie visade att likriktningen var stor inom och mellan koncernerna, och därför bör man fundera på vad denna likriktning kan tänkas ha för betydelse för de människor som läser någon av de 36 dagstidningar som vi har undersökt. Det faktum att vissa länder syns mycket i nyhetsrapporteringen medan andra inte nämns överhuvudtaget skulle kunna få konsekvenser för hur läsarna ser på omvärlden. Det är enligt oss värt att diskutera om det är av någon betydelse att de olika tidningarna gör liknande urval från det material som TT producerar.

8.1 Nyhetsrapporteringens påverkan

Enligt dagordningsteorin kan nyheter påverka människors uppfattningar om de delar av världen som nyheterna berör (Shehata 2014). Att det rapporteras mycket om ett visst ämne från en specifik del av världen kan leda till att ett visst land eller en viss världsdel till stor del kommer att förknippas med det aktuella ämnet. Hannerz (2004) menar att det är ett problem att nyheter från specifika områden fokuserar mycket uppmärksamhet på några få teman. Detta är något som även vi kan se i ämnesfördelningen från de olika världsdelarna. Att det är ett problem att få ämnen representerar utrikesnyheterna från världsdelar såsom Sydamerika och Afrika är vi eniga i. Men huruvida ett land förknippas med ett visst ämne eller inte ser vi inte som det mest relevanta. Vi upplever att det som är avgörande är om rapporteringen är av positiv eller negativ karaktär vilket ligger i linje med dagordningsteorins andra nivå.

Det har i tidigare studier visat sig finnas ett samband mellan mediernas sätt att rapportera om olika delar av världen och mediekonsumenternas sätt att se på dessa platser. Besova och Cooley (2009) har i sin studie kommit fram till att detta samband är som starkast när nyhetsbevakningen är av negativ karaktär och att de som tar del av en negativ nyhetsrapportering ofta också får en negativ bild av de delar av världen som nyheterna berör. Med tanke på hur vårt resultat ser ut skulle detta kunna leda till att människor som läser de tidningar som vi har undersökt får en övervägande negativ bild av omvärlden då en stor del av det totala antalet nyhetsartiklar som vi har tittat på är av den karaktären. Störst andel negativa nyheter har i vår undersökning också visat sig komma från andra världsdelar än Europa vilket riskerar att ge de svenska tidningsläsarna, som läser någon av de 36 tidningar som ingår i vår undersökning, en bild av att den världsdel som de själva är bosatta i skulle vara bättre än andra delar av världen.

Det har i vår undersökning visat sig att det speciellt från Afrika rapporterats många positiva nyheter trots att de ämnen som berörts mest frekvent i grunden är av negativ karaktär. Vi bedömer att detta är en fråga om hur media väljer att vinkla en viss händelse snarare än vad för typ av händelse som nyheten faktiskt berör. På grund av detta ser vi det som en riskfaktor att TT står för en så stor del av utrikesrapporteringen i de svenska tidningar som vi undersökt i vår studie. Det faktum att majoriteten av tidningarna helt och hållet är beroende av en enda

källa, i det här fallet TT, i sin utrikesrapportering gör att en utrikesnyhet i många fall bara omskrivs ur en vinkel. På så sätt är det i viss utsträckning TT som på egen hand styr vilken bild av omvärlden som en väldigt stor del av de svenska tidningsläsarna får. Detta ger TT stor makt och det är ett principiellt problematiskt förhållande eftersom det i vår studie har visat sig att de idag nästintill har monopol på vad som visas på svenska tidningars utrikessidor.

8.2 Gatekeepernas roll

Något som samtidigt är viktigt att lyfta är att TT rapporterar om betydligt mer än vad som faktiskt i slutändan hamnar i tidningarna, vilket betyder att de inte är den enda gatekeepern. Det görs ett urval av utrikessidornas redigerare för respektive koncern eller tidning, och de besitter på så vis också en gatekeeper-roll. Att tidningarnas nyheter blir likriktade beror då inte enbart på vad TT väljer att rapportera om, eller att det ofta saknas egenproducerat material från tidningarnas sida. Det beror även på hur nyhetsvärderingskriterierna ser ut hos dem som ansvarar för utrikesmaterialet på tidningarna, eftersom bara en viss typ av material syns på sidorna trots att TT totalt sett producerar en betydligt större mängd material. Gatekeepingrollen verkar alltså fungera på olika nivåer inom utrikesrapporteringen. Arnfjell och Fagerbergs (2013) resultat gällande vilken typ av material som TT producerar överensstämmer med resultatet från vår studie, vilket ger oss indikationer på att olika gatekeepers resonerar på ungefär samma sätt. Våra studier visar att TT och de undersökta tidningarna har ett likartat sätt att rapportera om olika delar av världen. Vi uppfattar det som att majoriteten av dem som fungerar som gatekeepers följer samma etablerade nyhetsvärderingskriterier oavsett vilken nivå i nyhetsproduktionsledet som de befinner sig på.

8.3 Mediekonsumtionens betydelse

Samtidigt som likriktningen är stor på tidningarnas utrikessidor visar den nationella SOM-undersökningen från 2014, som tidigare redovisats, att majoriteten av dem som dagligen läser en morgontidning på papper också tittar på Rapport och Aktuellt varje dag. Mer än en tredjedel av de som uppgett att de läser en morgontidning kombinerar tidningsläsandet med att lyssna på Ekot och tre av tio tittar på TV4 Nyheterna utöver att läsa morgontidningen. Med dess siffror i åtanke behöver det möjligtvis inte vara av så stor betydelse att våra undersökta tidningar är homogena i sin utrikesrapportering och att nyheter med ett visst tema och en särskild karaktär är utmärkande för vissa delar av världen. Tar tidningsläsaren även del av andra nyheter med andra vinklar från fler medier är det inte enbart dagstidningarnas rapportering som avgör vilken omvärldsbild personen i fråga får. Eftersom vi inte har undersökt varken Rapport, Aktuellt, Ekot eller TV4 Nyheterna vet vi inte om nyheterna i de tidningar som vi har studerat även rapporterats i dessa medier. Vi vet heller inte om de nyheter som ingått i Rapport, Aktuellt, Ekot eller TV4 Nyheternas sändningar kommer från samma ursprungskälla som nyheterna i tidningarna gör, om det nu skulle vara så att de berör samma ämnen. Det enda vi vet är att det i tidigare forskning har visat sig att Dagens Nyheter

och Svenska Dagbladet använder en betydligt större andel byråmaterial än vad Ekot och Rapport gör (Björk & Fröling 2013:2), vilket får ses som ett tecken på att åtminstone Ekot och Rapport producerar mer material på egen hand än vad DN och SvD gör. Då DN var den tidning i vår undersökning som hade mest egenproducerat material kan vi således också fundera kring om Ekot och Rapport använder mindre byråmaterial än vad någon av tidningarna i vår undersökning gör. Vår slutsats är att tidningarnas nyhetsrapportering borde ha en påverkan på läsarnas omvärldsbild, speciellt med tanke på att 48 % av deras totala andel nyheter är negativa, men att tidningsläsarnas övriga mediekonsumtion rimligtvis också spelar in i vilken bild de får av omvärlden. Många tar idag även del av utrikesnyheter på internet, vilket kan leda till att de får en mer varierad bild av omvärlden.

Samtidigt finns det tendenser som tyder på att olika källor till nyheter inte är någon garanti för att olika bilder av omvärlden förmedlas. Vi har i vår undersökning, vilket redan diskuterats, kunnat se att en del teman är återkommande från vissa delar av världen. Hannerz (2004) har också kunnat konstatera att det finns en homogenitet kring var i världen journalister är placerade oavsett vilken medieorganisation de tillhör. Utrikeskorrespondenternas kontor är ofta placerade på samma platser och det är inte ovanligt att korrespondenterna som bor och arbetar på samma platser i världen också umgås med varandra. Trots att personerna i fråga kanske representerar olika medieorganisationer som har varierande arbetsmetoder, är dessa faktorer som enligt vår mening riskerar att bidra till en likriktad rapportering av omvärlden. Att representanter för olika medieföretag arbetar nära varandra och även umgås privat skulle kunna leda till att de delar idéer med varandra och påverkar varandras sätt att tänka kring nyhetsvärdering, vilket riskerar att avspegla sig i deras nyhetsrapportering. Det faktum att enskilda reportrar har stora områden att bevaka borde rimligen också begränsa deras möjligheter att komma med egna idéer då deras arbete till stor del anpassas efter var de stora nyhetshändelserna inträffar. En annan aspekt av att ha stora bevakningsområden som Hannerz (2004) diskuterar är att det leder till att utrikeskorrespondenterna får arbeta mycket med material från andra källor vilket klart minskar möjligheterna att sätta sin egen prägel på nyhetsrapporteringen.

I Besova och Cooleys studie (2009) har det visat sig att det finns fler faktorer än själva nyhetsrapporteringen som kan ha betydelse för skapandet av omvärldsbilden. Sådana faktorer är den politiska relationen mellan hemlandet och länderna som bevakas, ekonomiska förhållanden och geografisk närhet. Detta gäller enligt Besova och Cooley (2009) främst för positiva och neutrala nyheter och kan därför tänkas sakna betydelse för vårt resultat. Även Hannerz (2004) menar att det finns flera faktorer som påverkar människors omvärldsbild. Enligt honom handlar det om en kombination av personliga erfarenheter och den kunskap som människor tar del av genom sin nyhetskonsumtion. Med detta i åtanke är det svårt att säga något om hur stor påverkan utrikesrapporteringen från våra undersökta tidningar faktiskt har på den omvärldsbild som läsarna av tidningarna skapar.

8.4 Likriktningens problematik

Angående den alltmer likriktade utrikesrapporteringen är det av betydelse att betona att det inte bara blir ett mer likriktat utrikesmaterial inom och mellan tidningarna och koncernerna. TT-texterna i sig riskerar även de att bli enspåriga, ofta med en neutral vinkel, eftersom materialet ska publiceras och passa in hos många olika tidningar. En konsekvens av detta skulle kunna bli att rapporteringen blir snävare. På TT-redaktionen görs det första urvalet och en anpassning av materialet eftersom texterna ska passa in och kunna publiceras i alla tidningar som köper material av TT. Ämnen eller vinklar som inte passar inom ramen eller mallarna för det som efterfrågas undviks för att hålla rapporteringen neutral, vilket får konsekvenser för sättet att skriva. Ju fler tidningar som tar hjälp av TT för att fylla sina sidor, desto mer av det potentiellt problematiska rapporteringssättet undviks under nyhetsproduktionen. Det kan i sin tur leda till att TT riktar in sig mot den typ av nyheter som tidningarna och publiken förväntar sig. Tidningarna vill ha det material som de är vana vid vilket kan göra att nyhetsvärderingsmekanismerna blir självförstärkande.

Samtidigt har TT helt andra resurser att förmedla utrikesnyheter än vad tidningarna själva har. I sammanhanget är det viktigt att poängtera det ofantligt stora arbete TT lägger ner på att producera aktuella, bildande och intresseväckande texter till sin publik. De spelar onekligen en avgörande roll för svensk nyhetsrapportering, framförallt i att förmedla en bild till läsarna om hur läget ser ut runt om i världen. Hur utrikessidorna hade sett ut i tidningarna utan TT-materialet vill nog inte någon spekulera kring. Med TT:s hjälp gällande utrikesmaterialet har tidningarnas redaktioner istället resurser till att fokusera på annat i tidningen, såsom de lokala delarna, och får mer tid till att skapa ett i övrigt välproducerat material.

9. Sammanfattning och slutsats

Resultatet av vår studie visar att den absoluta majoriteten av materialet som publicerats på utrikessidorna i våra undersökta tidningar inom Mittmedia, Gota Media, Bonnier och Stampen var producerat av TT på egen hand eller TT tillsammans med andra nyhetsbyråer. De tidningarna med störst upplaga och räckvidd var de som hade störst andel egenproducerat material. Utfallet av studien är i linje med vad vi förväntade oss och även resultat från tidigare forskning inom samma område visar på TT:s viktiga roll som gatekeeper i nyhetsförmedlingen av utrikesnyheter.

Om man ser till hur olika delar av världen porträtteras är det tydligt att det i studiens undersökta tidningar rapporterats mer om Europa än om andra delar av världen. I texterna som handlade om Europa var det också en jämnare fördelning mellan vilka och hur många olika ämnen som togs upp, jämfört med texter som handlade om de andra världsdelen. Det innebär att en större variation av olika ämnen behandlades i vår kulturella och geografiska närhet.

Nyheter om händelser i Asien var också relativt vanligt förekommande på utrikessidorna medan det rapporterades mindre om händelser i Nordamerika och Afrika. Väldigt lite av de nyheter som studien berört har handlat om Sydamerika och inga nyheter alls har fokuserat på Oceanien eller Antarktis. Resultatet av vilka delar av världen som får mest mediebevakningen liknar till stor del resultat från andra undersökningar som gjorts inom samma ämnen. Därför låg det i linje med det resultat vi hade förväntat oss. Samtidigt får det ändå anses vara förvånande att inte några av länderna i Oceanien har förekommit i nyhetsrapporteringen från utlandet.

76 % av nyheterna från Nordamerika fokuserade på USA. USA var också den nation som förekom flest gånger och stod för 10 % av den totala nyhetsrapporteringen från utlandet. Detta resultat stämmer delvis överens med både Galtung och Ruges teori (1965) om att elitnationer syns mer frekvent i nyhetsflödet och Prakkes teori (Häger 2014) om att händelser som sker i vår kulturella närhet har lättare att bli nyheter.

Resultatet av studien visade även på en potentiell koppling mellan svensk handelsvolym och vilka nyheter som lyfts på utrikessidorna inom de fyra berörda koncernerna. Wus (2003) resonemang om att handel är en avgörande faktor för vilka länder som förekommer i andra länders utrikesrapportering kan appliceras på vårt resultat. Sverige visade sig handla med länder i olika världsdelar i samma skala som världsdelarna får synas på utrikessidorna inom de fyra koncernerna.

I övrigt visar studien att negativa nyheter lyfts på utrikessidorna i en större utsträckning än neutrala och positiva nyheter, vilket även det går i linje med Galtung och Ruges teori (1965). Resultatet visar även att en majoritet av alla utrikesnyheter handlade om politik. Samtidigt låg mycket fokus på sociala frågor. Sociala frågor som ofta har handlat om flyktingkrisen visade sig vara ett tema som återspeglats mer negativt, samtidigt som politik som ämne visade sig vara likvärdig mycket av neutral och negativ art.

Likriktningen av materialet på utrikessidorna i de undersökta tidningarna var precis som förväntat stor. Mittmedia var den koncern som hade den största likriktningen inom sina egna tidningar. Stampen hade även de en stor likriktning där fyra av fem tidningar hade likadana editioner av sina utrikessidor. Det faktum att Dagens Nyheter hade relativt mycket egenproducerat material gjorde att likriktningen inom Bonnier blev lägre än hos de andra koncernerna. Inom Gota Medias tidningar var likriktningen inte särskilt stor, men det finns tendenser som tyder på att den blivit större sedan vår undersökning genomfördes. Likriktningen inom koncernerna beror enligt vår uppfattning delvis på att det är ett fåtal gatekeepers som sköter nyhetsurvalet åt en stor mängd tidningar.

Tidigare studier har visat att det är nyheter av negativ karaktär som har den största dagordningseffekten. Detta skulle sett till vårt resultat kunna skapa en övervägande negativ bild av omvärlden, särskilt av länder i andra världsdelar än Europa, hos dem som läser någon av de 36 undersökta tidningarna. Då TT stod för en stor del av utrikesrapporteringen i studiens utvalda tidningar kan de också tänkas ha en stor makt att påverka läsarnas

omvärldsbild. De delar samtidigt denna makt med koncernernas egna gatekeepers. Vårt resultat i jämförelse med tidigare forskning, visar att nyhetsvärderingsprinciperna ser ut att vara desamma för koncernernas gatekeepers som för TT.

Då det har visat sig att många människor även konsumerar nyheter på andra sätt går det att diskutera hur stor påverkan på människors omvärldsbild som utrikessidorna i studiens tidningar faktiskt har. Samtidigt finns det en likriktning även utanför de enskilda koncernerna gällande vilken typ av nyheter som rapporteras från olika delar av världen. Ju fler tidningar som nästintill enbart använder sig av TT:s utrikesmaterial, desto mer likriktade riskerar också de nyheter som TT producerar att bli eftersom de ska passa in hos många mottagare.

TT har en oerhört viktig roll som förmedlare av utrikesnyheter och frågan är hur tidningarna hade klarat av att fylla sina utrikessidor utan hjälp från TT. Samtidigt ser vi den ökade likriktningen inom tidningarna som en stor riskfaktor då det leder till att många människor får ta del av en homogeniserad nyhetsrapportering. Vi är trots det medvetna om att det finns andra faktorer utöver nyhetsrapporteringen som bidrar till att skapa den bild som människor får av sin omvärld.

10. Vidare forskning

Under arbetet med vår studie har vi uppmärksammat andra intressanta frågor som inte rymts inom vår egen frågeställning. Då likriktningen bland artiklarna som publicerades på de olika tidningarnas utrikessidor visade sig vara stor hade det varit intressant att göra en mer omfattande studie där man ser till likriktningen i hela tidningen. Vi har under tiden som vi bläddrat i våra undersökta tidningar fått uppfattningen av att det inte bara är utrikessidorna som ser likadana ut hos tidningar inom samma koncern. Även andra delar av tidningarna så som inrikessidor, sportsidor och lokala nyhetssidor har i vissa fall sett likadana ut.

Ett annat forskningsförslag är att se till likriktningen av journalistiken i sin helhet och undersöka hur denna har förändrats över tid. Skiljer sig innehållet på tidningarnas utrikessidor mycket från när fler av tidningarna hade egna utrikeskorrespondenter eller var journalistiken likriktad redan då? Gör TT att materialet på utrikessidorna blir mer likriktat eller rapporteras det om samma händelser, ämnen och länder oavsett om det görs av en nyhetsbyrå eller tidningarnas egna utrikeskorrespondenter? Detta är något som vi inte har haft möjlighet att gå in på i detalj då vi gjort vår studie.

11. Referenser

Arn fjell D. & Fagerberg, M. (2013). *TT och utlandsbilden. En kvantitativ innehållsanalys av utlandsbilden i Sveriges största nyhetsbyrå* (Kandidatuppsats). Kalmar: Institutionen för medier och journalistik, Linnéuniversitetet. Tillgänglig: <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:695053/FULLTEXT02.pdf>

Besova A.A., & Cooley S.C. (2009). Foreign News and Public Opinion: Attribute Agenda-Setting Theory Revisited. *Ecquid Novi: African Journalism Studies*, 30(2), 219-242

Björk, S. & Fröling R. (2013). *Vem skapar nyheterna? En kvantitativ studie av nyheters ursprung och prioritering i svenska medier* (Kandidatuppsats). Stockholm: Institutionen för journalistik, Södertörns högskola. Tillgänglig: <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:692796/FULLTEXT02.pdf>

Esaiasson, P., Gilljam, M., Oscarsson, H. & Wängnerud, L. (red.) (2012). *Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad*. (4 uppl.) Stockholm: Norstedts juridik

Falkheimer, J. (2012). Medierna och kampen om innehållet. I L. Nord & J. Strömbäck (red.) *Medierna och demokratin*. (s. 149-173). Lund: Studentlitteratur AB

Galtung, J & Ruge H, M. (1965). The Structure of Foreign News. *Journal of Peace Research*, 2(1): 64-91

Hannerz, U. (2004). *Foreign News – Exploring the World of Foreign Correspondents*. Chicago: University of Chicago Press

Holmberg, K. (2015). Fyra jättar äger 70 procent av Medie-Sverige. Hämtad 26 oktober, 2016, från <http://www.etc.se/kultur-noje/fyra-jattar-ager-70-procent-av-medic-sverige>

Häger, B. (2014). *Reporter. En grundbok i journalistik*. Lund: Studentlitteratur AB

Ljunggren J. & Wiklund A. (2014). *Vi hittade den i byrån. En kartläggning av fyra svenska dagstidningars användande av TT* (Kandidatuppsats). Göteborg: Institutionen för journalistik, medier och kommunikation, Göteborgs universitet. Tillgänglig: https://gupea.ub.gu.se/bitstream/2077/38235/1/gupea_2077_38235_1.pdf

Nord, L. & Strömbäck J. (2012). Demokrati, medier och journalistik. I L. Nord & J. Strömbäck (red.) *Medierna och demokratin*. (s. 9-45). Lund: Studentlitteratur AB

Shehata, A. (2012). Medierna och makten över publiken. I L. Nord & J. Strömbäck (red.) *Medierna och demokratin*. (s. 317-344). Lund: Studentlitteratur AB

SOM-institutet (2015). SOM-undersökningen 2014

Toresson, M., Österberg, H. (2012). *Krympande journalistik i en globaliserad värld: En studie av utrikesmaterialet i Dagens Nyheter, Svenska Dagbladet och Göteborgs-Posten med nedslag 2002, 2007 och 2012*. (Kandidatuppsats). Stockholm: Institutionen för

samhällsvetenskaper, Södertörns högskola. Tillgänglig: <http://www.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2%3A602845&dswid=2750>

TS Mediefakta (2016). *Mediefakta och upplagor*. Hämtad 8 december, 2016, från <http://ts.se/mediefakta-upplagor/dagspress/>

SCB (2016). *Export och import fördelade på världsdelar*. Hämtad 7 december, 2016, från <http://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/handel-med-varor-och-tjanster/utrikeshandel/utrikeshandel-med-varor/export-och-import-fordelade-pa-varldsdelar/> (se även bilaga 3)

Vernersdotter, F. 2014. *Kodbok. Den nationella SOM-undersökningen*. SOM-institutet: Göteborgs Universitet

Weibull, L. & Wadbring, I. (2014). *Massmedier: nya villkor för press, radio och tv i det digitala medielandskapet*. Stockholm: Ekerlinds förlag

White, D.M. (1950). The "gate keeper": a case study in the selection of news. *Journalism Quarterly*, 27(1), 383-390

Wu, D.H. (2003). Homogeneity around the world? Comparing the systematic determinants of international news flow between developed and developing countries. *Gazette: The international journal for communication studies*, 65(1), 9-24

Bilaga 1. Tidningarnas koncerntillhörighet

Mittmedia

Arbetsbladet
Borlänge Tidning
Dala-Demokraten
Falun Kuriren
Gefle Dagblad
Hudiksvalls Tidning
Ljusdals-Posten
Ljusnan
Länstidningen Östersund
Länstidningen Södertälje
Nerikes Allehanda
Nya Ludvika Tidning
Sundsvalls Tidning
Söderhamns Kuriren
Södra Dalarnes Tidning
Tidningen Ångermanland
Vestmanlands Läns Tidning
Örnsköldsviks Allehanda
Östersunds-Posten

Gota Media

Barometern med Oskarshamns-Tidningen
Blekinge Läns Tidning
Borås Tidning
Kristianstadsbladet
Smålandsposten
Sydöstran
Trelleborgs Allehanda
Ystads Allehanda
Östra Småland Nyheterna

Bonnier

Dagens Nyheter
Sydsvenskan
Helsingborgs Dagblad

Stampen

Bohuslänningen

Göteborgs-Posten

Hallands Nyheter

Hallandsposten

TTELA

Bilaga 2. Kodschema

V1 Artikel ID

I ett separat dokument ger vi varje artikel ett nummer som sedan återanvänds om artikeln återkommer i en annan tidning. Samma artiklar med olika rubriker ges samma artikel ID. I det separata dokumentet antecknas alla rubrikvariationer (till samma text) vid respektive artikel ID. Varje artikel ID kan således återkomma som variabelvärde i kodschemat flera gånger.

V2 Veckodag/datum

1. Måndag 5/9
2. Tisdag 30/8
3. Onsdag 7/9
4. Torsdag 6/10
5. Fredag 14/10
6. Lördag 22/10

V3 Tidning

1. Arbetarbladet
2. Borlänge Tidning
3. Dala-Demokraten
4. Falu Kuriren
5. Gefle Dagblad
6. Hudiksvalls Tidning
7. Ljusdals-Posten
8. Ljusnan
9. Länstidningen Östersund
10. Länstidningen Södertälje
11. Nerikes Allehanda
12. Nya Ludvika Tidning
13. Sundsvalls Tidning
14. Söderhamns Kuriren
15. Södra Dalarnes Tidning
16. Tidningen Ångermanland
17. Vestmanlands Läns Tidning
18. Örnsköldsviks Allehanda
19. Östersunds-Posten
20. Barometern med Oskarshamns-Tidningen
21. Blekinge Läns Tidning
22. Borås Tidning
23. Kristianstadsbladet
24. Smålandsposten
25. Sydöstran
26. Trelleborgs Allehanda

27. Ystads Allehanda
28. Östra Småland Nyheterna
29. Dagens Nyheter
30. Dagens Industri
31. Sydsvenskan
32. Helsingborgs Dagblad
33. Bohuslänningen
34. Göteborgs-Posten
35. Hallands Nyheter
36. Hallandsposten
37. TTELA

V4 Koncern

1. Mittmedia (19 tidningar)
2. Gota Media (9 tidningar)
3. Bonnier (3 tidningar)
4. Stampen (5 tidningar)

V5 Källa

0. Okodbart
1. Egenproducerat material
2. TT
3. Omskriven TT-artikel
4. Annan nyhetsbyrå eller andra nyhetsbyråer
5. TT/annan nyhetsbyrå eller andra nyhetsbyråer
6. Omskriven artikel från annan nyhetsbyrå

V6 Utrymme på sidan (tillhörande bild inräknat)

0. Okodbart
1. $\frac{1}{8}$ sida eller mindre
2. $\frac{1}{8}$ - $\frac{1}{4}$ sida
3. $\frac{1}{4}$ - $\frac{1}{2}$ sida
4. $\frac{1}{2}$ -1 sida
5. Mer än en hel sida

V7 Typ av artikel

0. Okodbart
1. Notis
2. Nyhetsartikel

3. Reportage
4. Krönika/analys
5. Bildnotis
6. Billboardcitat
7. Kalenderpunkt

V8 Land

0. Okodbart
1. Tyskland
2. Storbritannien
3. Vatikanstaten
4. Indien
5. USA
6. Israel
7. Ryssland (främst Europa, både Europa och Asien om möjligt)
8. Filippinerna
9. Kina
10. Syrien
11. Mexiko
12. Frankrike
13. Afghanistan
14. Turkiet (främst Asien, både Asien och Europa om möjligt)
15. Uzbekistan
16. Jordanien
17. Kanada
18. Brasilien
19. Island
20. Ukraina
21. Italien
22. Belgien
23. Jemen
24. Thailand
25. Irak
26. Österrike
27. Eritrea
28. Libyen
29. Norge
30. Georgien
31. Indonesien
32. Nederländerna
33. Nordkorea
34. Spanien
35. Danmark
36. Niger
37. Haiti
38. Portugal
39. Egypten

40. Colombia
41. Slovakien
42. Nigeria
43. Polen
44. Pakistan
45. Centralafrikanska republiken
46. Sverige
47. Kongo
48. Etiopien
49. Saudiarabien
50. Sydafrika
51. Burkina Faso
52. Kamerun

V9 Land 2

0. Okodbart/Handlar ej om mer än ett land
1. Tyskland
2. Storbritannien
3. Vatikanstaten
4. Indien
5. USA
6. Israel
7. Ryssland
8. Filippinerna
9. Kina
10. Syrien
11. Mexiko
12. Frankrike
13. Afghanistan
14. Turkiet
15. Uzbekistan
16. Jordanien
17. Kanada
18. Brasilien
19. Island
20. Ukraina
21. Italien
22. Belgien
23. Jemen
24. Thailand
25. Irak
26. Österrike
27. Eritrea
28. Libyen
29. Norge
30. Georgien
31. Indonesien

32. Nederländerna
33. Nordkorea
34. Spanien
35. Danmark
36. Niger
37. Haiti
38. Portugal
39. Egypten
40. Colombia
41. Slovakien
42. Nigeria
43. Polen
44. Pakistan
45. Centralafrikanska republiken
46. Sverige
47. Kongo
48. Etiopien
49. Saudiarabien
50. Sydafrika
51. Burkina Faso
52. Kamerun

V10 Världsdel

0. Okodbart

1. Afrika
2. Asien
3. Europa
4. Nordamerika
5. Sydamerika
6. Oceanien
7. Antarktis

V11 Världsdel 2

0. Okodbart/Handlar ej om mer än en världsdel

1. Afrika
2. Asien
3. Europa
4. Nordamerika
5. Sydamerika
6. Oceanien
7. Antarktis

V12 Textens huvudtema

0. Okodbart

1. Brottlagar (fängelse, våldsbrott, juridik, smuggling)
2. Religion/kultur/nöje (religiösa sammanhang, film, musik, litteratur, kändisar)
3. Livsstil/hälsa (träning, kost, sport, fritid)
4. Krig/konflikt (terrorism, väpnade konflikter, bombdåd, militära aktioner, våldsamma konflikter)
5. Politik (politiska utspel/beslut/motsättningar, val, korruption, EU)
6. Miljö/natur (väder, föroreningar, naturkatastrofer, klimat, djurfrågor)
7. Olyckor/dödsfall (missöden, sjukdom, självmord, dödsfall p.g.a sjukdom).
8. Forskning/vetenskap/historia (vetenskapliga upptäckter, tekniska framsteg, rymden)
9. Ekonomi/näringsliv/arbetsmarknad (turism, företag)
10. Vård/omsorg/utbildning (skola, äldreomsorg, sjukvård)
11. Sociala frågor (fredliga manifestationer, mänskliga rättigheter, fattigdom och flyktingfrågor, FN)
12. Infrastruktur/bostad (trafik, bostadsmarknad)

V13 Textens huvudperson

0. Okodbart

1. Elitperson/er (Känd politiker, makthavare, medieprofil, företagsledare, i övrigt inflytelserik person)
2. Privatperson/er ("Vanlig" person som figurerar i texten. Även person utan stor makt att påverka som nämns i sin yrkesroll)
3. Handlar likvärdigt mycket om elitperson och privatperson
4. Handlar ej om någon person

V14 Textens huvudfokus

0. Okodbart

1. Personfokus
2. Sakfokus

V15 Nyhetens karaktär

0. Okodbart

1. Positiv
2. Neutral
3. Negativ

Bilaga 3. Export och import fördelade på världsdelar

Sveriges export och import av varor fördelade på världsdelar, i miljoner kronor. Siffror senast hämtade 13/12-2016 från SCB.

Världsdel	Export				Import			
	Värde januari-september		Andel i %	Förändring i %	Värde januari-september		Andel i %	Förändring i %
	2016	2015	2016	2016/2015	2016	2015	2016	2016/2015
TOTALT	867 653	878 224	100,0	-1	871 540	860 456	100,0	1
Europa	640 542	640 266	73,8	0	734 830	718 986	84,3	2
EU-länder (EU28)	515 153	512 911	59,4	0	625 132	601 115	71,7	4
Därav EMU-19	356 446	344 840	41,1	3	456 078	434 180	52,3	5
Övriga Europa	125 388	127 355	14,5	-2	109 698	117 871	12,6	-7
Afrika	20 558	23 922	2,4	-14	6 071	7 604	0,7	-20
Nordafrika	10 417	11 035	1,2	-6	981	784	0,1	25
Västafrika	3 156	2 978	0,4	6	3 238	4 524	0,4	-28
Central/Öst-/Sydafrika	6 984	9 908	0,8	-30	1 852	2 296	0,2	-19
Amerika	90 350	92 131	10,4	-2	35 784	36 848	4,1	-3

Nordamerika	72 934	73 779	8,4	-1	26 831	25 924	3,1	3
Central- /Sydamerika	17 416	18 352	2,0	-5	8 953	10 924	1,0	-18
Asien	103 392	109 286	11,9	-5	92 418	94 891	10,6	-3
Mellanöster n	19 897	23 747	2,3	-16	2 771	3 195	0,3	-13
Övriga länder i Asien	83 495	85 538	9,6	-2	89 647	91 696	10,3	-2
Oceanien och Antarktis	10 979	10 186	1,3	8	1 889	2 126	0,2	-11